Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэ гаранг | № 42 (15665) | 1981 оной февралиин 20, пятница | Сэн 2 мунгэн.

КПСС-эй XXVI съездые үгтүүлан

НЭРЭ ХҮНДЫМНАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй эзэмжэтэ XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, бригадымнай коллектив байгша оной түрүүшын хоёр hарын даабарие болзорhоонь урид дүүргэн, съездын нэгдэхэ үдэрые үгтаха гэhэн үүсхэл гаргаад, амжалтатайгаар ажаллажа ороо hэн.

Токарь Владимир Качин, залуу слесарь Сергей Ковалев гэгшэдэй оролдосотой, эршэмтэй ажалаараа шалгаржа ябаhаниень тэмдэглэхэ шухала. Эдэнэрэй, мүн бэшэшье түрүү токарьнуудай оруулhан үралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ эхилээбди. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ улам дээшэлнэ, бар хүсөор хэгдэдэг худалмэрэ оньhожоруулагдана, материалай гаргаша бага болгогдоно.

Нүхэр А. Н. Разумовай хүтэлбэрилдэг токарьнуудай бригада жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь hара урид дүүргэхэ гэhэн үүлга абанхай. Тэрэнэй бригадынхинай жэшээгэр мүн бидэнэршье худалжэ эхилээд, жэлэйнгээ даабарие болзорhоонь урид дүргэхын түлөө оролдожо байнабди.

hаяын удэрнүүдтэ халаанай даабаряар ажаллаха гурим-да орохомнай. Тиигэжэ ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, худалмэришэн бухэнэй хэhэн худалмэриин хэмжээе эли тодоор харуулжа байха арга олдохо юм. Техническэ hуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүн бүхэнэй шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

В. КАШИН,
прибор-бүтээлгын заводой токарьнуудай бригадын бригадир.

ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛБО

Үйлэдбэриин «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй предприятинуудай январь hарада 260 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур худалдэба. Нэгэдэлэй коллектив нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, продукци гаргалгаяа 31 процентээр дээшэлүүлхэ түсэбтэй юм. Үйлэдбэриингөө хүсэ нэмээнгүй, худалмэришэдэй тоо олошоруулангүй продукци гаргалгаяа дээшэлүүлхэ гэхэ гү, али дотоодын неөсэ арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнэр хэрэглэхэ, ажалай болон үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго табигданхай. Продукци гаргаха 1981 оной түсэб декабриин гушанда дүүргэдэхээр хараалагдана. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ хоёр процентhээ үлүүгээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Нэгэдэлэй коллектив жэлэй туршада шэнэ түхэлэй продукци — трактор-та шагтагалха тэргэнүүдые гаргажа эхилхэ, «К-701» түхэлэй тракторнуудые капитальнаар заhабарилдаг болохо юм.

Манай корр.

Хэлэhэндээ хүрэнэ

Предприятиие хангадаг леспромхозуудай доодо складуудта бүулгагдаhан модые зөөлгэ хадаа комбинадаймнай транспортна участогай хэдэг харюусалгатай ажал гээшэ. Тэрэнэйл хүдэлмэриин ябасаhаа бүхы предприятиин түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха зэргэтэй.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ тус коллективэй ажалай эршэ улам шангадана. Эндэхи жолоошод үдэр бүхэндэ 1892 кубометр модо предприятиингаа складта зөөхын орондо hүүлэй үедэ сүүдхэ бүхэндэ 2,5 мянга гаран кубометр модо асарна.

Модо ута зандань зөөдэг Б. А. Ворониной бригада ехэ hайнаар хүдэлнэ. Тус коллектив үдэр бүриингөө нормые 115—120 процент дүүргэдэг юм.

Жолоошодой ута зандань асарhан модые хэм хэмжүүрээрнь тайран, хэрэгтэй газартань ябуулдаг хюрөөдэгшэдэй амжалта омогорхомоор. Нэгэдэхи складай Харлампьевай, Закировай, Малышевай, Кожевниковэй, Мулинай толгойлдог бригаданууудай коллективүүд хоёр hарын туршада тус тустаа 7350 кубометр модо тайраха ёhотой байhан түсэбтэ даабаряа дүүргээд, февралиин 23 болотор үшөө 500—500 кубометр модо тайража, хэрэглэгшэдтэнь тушааха зорилго урдаа табинхай.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

Репортаж

БАhАЛ ЗУУНhАА-ЗУУ!

✦ «Дружба» колхозой бэрхэ хонишон Б-Д. Э. Ринчинов ажахы, район соогоо эгээн түрүүлэн зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаба. ✦ Тэрэ 25 жэлдэ худэлхэ зуураа ходоодоо нимэ үрэ дүн туйлана. ✦ Гансахан hүүлэй хоёр табан жэл соо тэрэ түсэбhөө гадуур мянга гаран хурьга абаа.

Үбэлэй hүүл hарын тэнгhээ холо үнгэрбэшье, удэшэ, үглөөнэй хүйтэн жабарай охин үшөөл бууранагүй. Удэрыншье хорон hалхин үлсэгээд, үе-үе саhа бордоhон шэдэлээд абаха юм.

Балдан Дамба Эрдынеевич малгайнгаа шэгэбшэ буулганхайшье hаа, хуудам газарта хонидоо уhалжа байhадаа, дулаан альгаараа хааяа хасараа дахаад абана. Хонидынь уурал баяма бүлеэн уhа хэды-еды гудамхяад, үбhэнэйнгөө хорёо руу тэгүүлхэсэ hанана.

—Хулай гэнэм, — гээд, хонишон тэдэнние hөөргэнь тэхэрюулжэ, яаралгүй hахижа, тогтоожо байгаад, хонидойнгоо бултадаа уhалhан хойнонь лэ табина.

Манай эндэ ерэхэдэ, хонишод хурьгадаа hаяхан хүхүүлжэ дүүргээд, эхэ хонидтоо үбhэ, hолоомо, талха таряа эдюулжэ, уhалжа, ехэл сүлөө тухагүй байба. Арбахорин ондоо сакман болгожо илгаhан хонидые хуу амяар амяарайнь уhалха, эдеэлүүлхын тула ехэхэн саг, ажал хэрэгтэй ааб даа. Хоёр шинираг залуу хүбүүд хонидой хорёо соогуур үбhэ, hолоомо, талха, таряа зөөжэ, бушуу түргэн хүдэлнэ, нишэ тишэ гүйлдэнэ. Хаана, ямар хорёо соохи хобтонуудта хэды шэнээн тэжээл хэхэб гэжэ ахалагша хонишон өөрөө хубаарилна, туhалагшадтаа зохидоор заажа үгэнэ.

— Балдоржо Санданов Зорикто Цыренов хоёр маанадтай хурьга абалсажа байна. Ехэл худэлмэришэ бэрхэ, хүнэй үгөөр, хүл хүнгэтэй хубүүд даа. — гэжэ Балдан-Дамба Ринчинов тэдэнние үнэн зүрхэнhөө магтаха юм.

Саашань хонишодой нэгэ бага сүлөө забда ороходо, тэдэнэй ажал тухай хөөрэлдэбэ, хони, хурьгадайнь байра соогуур ябажа харабабди. Хурьга абадаг хашаань хуушабаршье hаа, hайнаар дулаалагданхай. Досоогуурнь хоёр ханьень зубшуулаад, хаамжануудые холбожо хэhэн таhалгануud соо дун сагаахан хурьгад.

Ахалагша хонишоной нүхэр Анна Дабаевна гартаа hүтэй шэл баринхай, хурьгад соогуур ехэл нарибшалан хараашална. Нэгэ багахан хурьга хүлhөөнь шүүрэжэ баряад, үнөөхи угжатай шэлээ ама руунь хэнэ.

—Хонидой эдихэ юумэн яhала элбэг, эхэнүүдынь hүтэй, хурьгадаа садхаажа ядахаар бэшэ. Тоэд олон соош бага, үлбэр, дутуушаг гараhан хурьгад байгаа ааб даа. Тэдэндэ эм-дом шудхажа, сэбэр hү угжажа тордонобди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Эндэ хурьгадынь таhалга бүхэндэ олоор байлгагдана. Жэшээнь, сакман бүхэнинь хори-гушанhаа эхилээд, дала-ная хүрэтэрөө хамталагданхай.

— Манайш хонид табадахяа хурьгалжа байhан хүтшэн амитад хадаа түлөө ехэ голодоггүй. Тиимэhээ сакман бүхэндэ дан үсөөн хурьга байлгаhанай үлүү гэжэ hанагшабди, — гэнэ хонишон.

— Эндэтнай бүхыдөө хэды хурьгад байна гээшэб? — гэжэ асуубаб.

—Бүхыдөө 552 эхэ хонидтой зомди. Мүнөө дээрээ тэдэнhээ 556 хурьга абаабди. Гарза хоролто үгы. Нигээд хурьгалга дүшэ гаран хонин үлэнхэй. **Зуун эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга абахал hанаатайбди.** Юу болохоб, — гэжэ Балдан-Дамба Ринчинович харюусана.

— Дөө, бү мэдэе. Хурьга абажал байдаг хадаа абаха зон бэзэбди. Эдэ олон амитадые хүхэ ногоон дээрэ гаргаха, эхэhээнь hалгааха болотор үшөө холо. «Горхо хаваагүй аад, гуталаа бү тайла» гэжэ зон гэлсэгшэ. Тиигэбэшье малай эдихэ үбhэ тэжээл элбэг даа, гомдохо юумэн одоол үгы, — гэжэ нүхэрынь хажуу тээhээнь дуугарха юм.

— Томохонуудынь — хоёр, жэжэнүүдыень — гурба дахин эхэдэнь табижа хүхүүлэгшэбди. Харин үдэшэ орой гурбадахяа хүхүүлээд, hүнинь амяарладагбди. Хурьгад эхэтэеэ хоноходоо, балай hайн бэшэ гэжэ hанагшаб. Зарим хонид хурьга гэшхэхэ, дарахадаашье болохо, хонидой нооhоншье муудадаг. Тиигээд энэ хашаа соохимнай дороо ехэ нойтон, шиигтэй, үйтаншье. Дорошог газарта баригдаhан аад, тиимэ агша гү. Хэрбээ үшөө досоонь эхэ хонидые хонуулаа hаамнай, бүри шал нойтон болохо ха юм, — гэжэ Анна Дабаевна хэлэнэ.

Балдан-Дамба Эрдынеевич 1956 онhоо хойшо гэр бүлөөрөө «Дружба» колхозойнгоо хонин ажалда худэлнэ. Тэрэнэй эгээл хорин жэлдэнь Хара хада гэжэ газарта эхэ хонидые харуулhалжа байнхай. Эдэ жэлнүүдтэ тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриhөө ходол 100 хурьга алгаргүй абажа түлжүүлнэ. Наймадахи, юhэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдтэ эрхим үрэ дүн туйлажа, нүхэр Ринчинов Ленинэй. Ажалай Улаан Тугай орденуудаар, олон медальнуудаар шагнагдаа юм. Нёдондо үбhэ тэжээлэй дутамаг, хүшэр бэрхэтэй жэлдэшье тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнhөө 4 үлүүтэй килограмм нооhо хайшалаа hэн.

Энэ хонишоной ажалай үшөө нэгэ онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, тэрэ жэл бүри hургуулиин hурагшад, пенсионернүүдые суглуулжа звено эмхидхээд, Мужыха гэжэ газарта 60 гектар сабшалангай үбhэ сабшажа, хуряажа абадаг. Үнгэрhэн намар Б-Д. Э. Ринчиновэй звено 16 hүри (1500 центнер) бодхоожо, гурбан hуринень өөhэдынгөө хонидто алюулхээр абаад, бэшыень колхоздоо тушаагаа бэлэй.

М. НАМЖИЛОВ.
Яруунын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша хонишон Б-Д. Э. Ринчинов (дундахинь) хурьгашад Б. Санданов, З. Цыренов гэгшэдтэй. 2. Дүршэгтэй хонишон А. Д. Булаева.

Авторай фото.

ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД ХЭРЭГСЭЛНҮҮД

Арад зоной баян дэлгэр ажаhуудал хангаха, тэдэнэй ашабайдалай материальна болон соёлой хэм хэмжээе саг үргэжэ hайжаруулха гээшэ манай Коммунис партиин, Совет үүзнэй бүхы ажал ябуулгын гол шухала зорилго байгазнье, байhаршье. Ажалшадай мүнөө үедэ зүбшэн хаасэжэ байгаа КПСС-эй ЦК-гай проектын мүр бүхэн ажаанние эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Илангаяа тус Проектын наймадахи бүлэг дотор социальна хүгжэлтын hа арадай hуудал байдал улам hайжаруулха талаар олон тоото хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Энэ шухала асуудал шидхэхэдээ, манай гүрэн гансал ямаан хүлhэ, хэрэглэмжын нинтын фондинуудhаа үгтэдэг түзбэри болон хүнгэлэятэпүүдые ехэ болгохынгоо хажуугаар хүн зонай үргэн хэрэглэмжын эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые улам ехээр гаргаха бодото хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Үшар инмэhээ арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр гаргаха, түхэл янзыень олошоруулха ба шанарыень hайжаруулха гээшэ манай промышленностиин болон бусад hалбарнуудай шухалын шухала зорилгоуудай нэгэн болоно бшуу.

Манай республикын партийна, совет болон ажахын органууд түс асуудалда хубилашагүй анхарал саг үргэлжэ хандуулнаг гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Үгэнэй бэ кооперативна худалдаа наймаанай эд бараяай рознично эрьесэ үнгэрhэн табан жэлэй туршада 27,9 процентээр ургажа, 969 миллион түхэригтэ хүрэhэн байна. Тиигэжэ табан жэлэй түсэбhөө галуур 38 1 миллион түхэригэй эд хэрэгсэлнүүд ажалшадта худалдагдана.

Гансал эдеэ хоолой зүйлнүүд бэшэ, харин соёлой-ажахуудалай болоч ажахын хэрэглэмжын эд бараан улам ехээр гаргагдаг болоо. Манай республика дотор нимэ зүйлай эд хэрэгсэлнүүдые гаргалга арбадахи табан жэлэй үедэ 27.4 процентээр ургаhан байна. Тинхэдэ 150 зүйлэй продукци шэнээр үйлэдбэрилэгдэдэг болобо. Түсэбhөө гаргуур 44 мянган метр рооhон бүл, 1 миллион түхэригэй соёлой хувсаhа хунар. 4 миллион шахуу түхэригэй ажахуудалай болон соёлой эд хэрэгсэлнүүд гаргагдаhан байна юм.

Соёлой ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа ехээр гаргаха талаар түсэбтэ даабаринуудаа Улаан-Удын приборбүтээлгын, судна бүтээлгын, киномеханическа, Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын-механическа заводууд, «Бурэнсопрома» нэгэдэл, агнуури-олзоборчлгын ажахын управленни, Нютагай промышленностиин министерство болон бусад хэдэ хэдэн предприятинуud амжалтатайгаар гүцэгэжэ байнхай.

Олохон зүйлэй продукциин гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ түрүүлжэнинь тон hайшаалтай. Энэ талаар оёдолой «Туяа» нэгэдэл ехэ амжалта түйлаа. Тус нэгэдэлэй предприятиин гаргадаг 39 зүйлэй оёмол хувсаhануудта гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдожо, үнгэрhэн табан жэлэй туршада аяар 1996 миллион түхэригэй продукци нимэ гаргадг. табан хушуута тэмдэгтэйгээр гаогагдаhан байна бшуу. Тэдэнэй тоодо багашуулай, hуогшадай болон хүрэнгүүлэйшье үмдэхэ самса, үмдэч болон платинуud орооно. Тиихэ зуураа тус нэгэдэлэй гол предприятиhаа өмнө, Гусиноозерскын, Захаминай, Бэшүүрэй филиалууда тэдэнэй гаргагдадаг болоhон үшар хадаа предприятиуд ямаар арга боломжотой байhые гэршэлжэ үгэнэ.

Мүн поибор бүтээлгын заводой гаргадаг «Агидель» марка брэнд баhал энэ хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэнхэй гээд ашаглана. Авиационно заводой гаргадаг «Белка» гэжэ нэрлэгдэдэг электроавиационнуудай, коопзверопромхозуудай гаргадаг электрочайнигуудай, электрокипятильнигуудай. БМДК-гай үйлэдбэрилдэг мелодиник, илангаяа стулнуудай шанар тон муу гэжэ оло хонин шүүмжэлэлдэ ороhоннинь мэдээжэ. Тиимэhээ эдэ предприятинуудай, мүн бусадшье коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ажал хүдэлмэреэ шүүмжэлхы ёhоор хаража, продукциингаа шанар hайжаруулхын тула зохихо хэмжээнүүдые дарь абаха ёhотой.

Энэ табан жэлдэ ехэ зорилгонуud табигданхай. Гансал 1981 ондо арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга урда жэлэйхиhээ 6,7 процентээр болохо гэхэ гү, али 3,2 миллион түхэригөөр ургаха гэнэтэй. Эдэ бүгэдые хараада абажа, манай республикын промышленна предприятинуud түсхай үйлэдбэриниинь түсэ шадал үргэдхэхэ, шэнэ цех болон участогуудые нэмэжэ, түсэбтэ даабаринуудаа гүйсэд дүүрэн бэелүүлхэ. Тиигээд нэн түрүүн продукциин номенклатура болон ассортимент гол анхаралаа хандуулха уялгатай гээшэ.

Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленум дээрэ хэлэhэн, «...үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлнүүдые бүтэн гаргаха гээшэ гүрэнэй ба партийна шухала хэрэг гэжэ эдэ hалбарнуудай хүтэлбэрилэгшэд сашадаашье тоолодог байха бэзэ гэжэ найданалгүй—гэhэн үгэнүүдые энэ шухала хэрэгтэ хабаатай хүн бүри мартаха ёhогүй.

Москва, 1981 оной февралиин 18.

АРАДАЙ БААТАРШАЛГА ТУХАЙ ФИЛЬМ

КПСС-эй XXVI съезддэ «Юунhээшье үнэтэй» гэhэн түүхэтэ-публицистическэ киноэпопей зорюулагдаба. Тэрэ ороной экрануud дээрэ харуулагдажа эхилхэнь. Энэ үшартай дашарамдуулагдан, совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдаhан пресс-конференци февралиин 17-до Москвада болобо.

Баримтата фильмүүдэй Түбэй студиин шэнэ зохёол бүтээл «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ» гэhэн киноэпопейн өөрсэ янзын үргэлжэлэл болоно гэжэ СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Ермаш, киноциклые зохёон буулгагшад мэдээсээ. Дайнай hүүлэй түрүүшын жэлнүүдтэ ороной арадай ажахые залан сэхээр hэргээн болхоолго тухай, КПСС-эй ба Совет үүрэнэй эб найрамдалта залан сэхэ политика тухай киноэпопей хөөрэнэ.

Манай орон дотор, мүн хилын саана олон миллион уншагшадта үргэнөөр мэдээжэ болоhон нүхэр Л. И. Брежневэй «Hэргэн хүгжэлтэ» гэжэ ном шэнэ фильмые зохёон буулгахадань тодорхой үүргэ дүүргэhэн байна. Баримтата киногой хэлээр совет арадай баатар габьяата ажал хэрэгүүд, габшагай коммунис ажалай үльгэр жэшээ экран дээрэ харуулагдана. Олон тоото баримтата кадрнуud, тэрэ үеын дурасхаалта үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадагшадай хөөрөөнүүд киноэпопейдэ оруулагданхай.

(ТАСС).

«ЮУНhЭЭШЬЕ ҮНЭТЭЙ» ГЭЖЭ БАРИМТАТА КИНОЭПОПЕЙЕ ХАРАГШАДТА ЛЕОНИД ИЛЬИЧ БРЕЖНЕВЭЙ ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай геройнуud—сорэгшэд, партизануud, тылэй ажалшад hүнэшэгүй алдар солоор бадаранхай. Эдэнэй баатаршалга аша гушанараймнай нангин дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө залирхагүйл.

Гитлеровскэ булимтарагшадаар hандаргагдаhан ороноо hэргээн бодхоолгын айхабтар ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые бэе дээрээ даажа гараhан хүнүүдэй баатар габьяа арад зоной нимэ баяр баясхаланда хүртэхэ ёhотой.

Олон зуугаад хото городуud hандаргагдажа, үнэhэн тоборог болгогдоhон юм. Түрүүшын социалис табан жэлнүүдэй түйлалтанууд болохо манай алдар сууда гараhан заводуудые, электростанциннуудые гитлеровецүүд газартай жогдэлжэрхиhэн байгаа. Колхоз, совхозуудай полинуud дээрэ худэлмэрнин хүсэн, оньhото техникэ дуталдаха.

Советскэ Союзай олон миллион хүн зоноо алдаад, хүсэ шадалаараа hуларжа, ехэ гээгдэл хохидолдо ороходонь, урдынгаа хэмжээндэ хүрэхынь тула хэдэн арбаад жэл хэрэгтэй болохо гэжэ империалис үрэнүүд баярлажа эхилhэн байгаа. Туhаламжа үзүүлхэhээ гадна, эгээлэй юрын экономическа харилсаа холбоо тогтоохоёо арсадаг болоо hэн.

Гэбэшье манай арад эршэмтэйгээр ажаллажа, социализмын дайсадай урмыень ехээр хухалба.

Партиин уряагаар совет хүнүүд, дайнай жэлнүүдэйхидэл адли, тиимэ шэн габьяатайгаар инаг дуратай Эхэ ороноо hэргээн хүгжөөжэ захалhан байгаа.

Нүхэдүүд, хүндэл hэн даа. Айхабтар хүндэ хүшэр байгаа. Мүнөө тэрэниие ой ухаандаашье оруулхань хүшэрлэ. Хоол хошо, гэр байра, түлишэ, зэр зэмсэг, барилгын материалнуud дуталдаха. Сагшье дутадаг hэн: оронойнгоо аюулгүй байдалые, залуу үетэнэй ёhотой hайн ажабайдалые дары түргөөр хангаха хэрэгтэй бэлэй.

Эдэ бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахын тула олон миллион совет патриодуud байлдаанда ороhон юумэдэл бодоо hэн. Тэдэ хүшэр хүндэ, гэбэшье алдарта жэлнүүд ажалай фронтын хэды олон гайхамшагта баатарнуудай нэрэнүүдые мүндэлүүлэгээшэ hэм! Эдэ гайхамшагта баатарнуудай нэрэнүүдые мүнөөшье болотор hанажа ябадагбди.

Дайнай жэлнүүдтэл адли, бата бэхи тыл — Ураалай, Сибириин, Казахстанай хүсэн түгэс экономико, ороной зүүн хубиин заводуудта, полинуud дээрэ худэлдэг хүнүүдэй эсэшэ сусашагүй ажал эдэнэй найдамтай түшэг тулгуури болодог байгаа. Тэндэ хүнүүд мүн лэ үргэhэ нойргүйгөөр, үлэн хоohоор, өөhэдыгөө гамнангүй ажалладаг hэн. Тиигэжэ илалта туйлагдаа. Асари ехэ, түүхэтэ, илалта, нүхэдүүд!

Промышленна үйлэдбэриин дайнай урда тээхи хэмжээндэ гурбан жэлэй турша соо хүрөө hэмди. Ленинскэ партиингаа хүтэлбэри доро совет арад урагшаа, агуухэ шэнэ хэрэгүүд тээшэ бата найдамтайгаар дабшаба.

Бидэ, дайнай hүүлэй жэлнүүдэй hэргэн хүгжөөлгэдэ хабаадагшад, үзэгдөө дуулдаагүй бэрхэшээл түбэгүүдые, тэдэ жэлнүүдэй хүн зоной аргагүй ехэ оролдолгонуудые, ажалшадай олонинтын баатар габьяае, түйлагдаhан илалтын баяр баясхалангые хэзээдэшье мартахагүйбди. Зүгөөр дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ ороноо hэргээн хүгжөөлгэдэ гаргадаhан хэтэдээ мүнхэ баатаршалга тухай бүхы совет хүнүүдэй, илангаяа залуу үетэнэй hайнаар мэдэжэ абаха гээшэ шухала удхатай. Кинодокументнуud энээн тухай бүри үнэншэмэ зүбөөр, бүри бата найдамтайгаар хөөрэнэл.

Л. БРЕЖНЕВ.

ТАСС шэнэ hонин

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ТУСХАЙ ДУНДА hҮРГУУЛИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй hҮРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай ажахыда дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ габьяатай байhанайнь түлөө **РСФСР-эй hүргуулиин габьяата багша** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо

БУРЯАДАЙ АССР-hээ:

Будажапова Зинаида Рабдановнада — Улаан-Удын индустриальна техникумэй директор.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной февралиин 18.

КПСС-эй XXVI съездын пресс-центр худэлнэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин дээдэ хураалдаанай худэлмэриие дэлгэрэнгүй харуулхын тула КПСС-эй XXVI съездын пресс-центр Москвада нэгэдэбэ. Дэлхэйн ороной 800-гаад журналист пресс-центрэй дэргэдэ ажалхэ байна. Социалис үндэстэй корреспондентнүүд, мүрысөөнэ ороонуудай хэблэлэй, телевиденин ба радиоэй алдаб органуудай түлөөлөгшэд, мүн үргэжэ байгаа ороонуудай ехэ бүлэг журналистнуud тэрэ тоодо ороно. Пресс-центр КПСС-эй XXVI съездын нэгэдэлгэ тухай Москвагийн Съезднүүдэй ордон сооhоо телевизионно дамжуулга сэхэ эмхидхэхэ, съездын заседанинуудта зорюулагдаhан пресс-конференцинүүдые, тэрэнэй делегадуудтай, мүн СССР-эй хэдэн хэдэн министерствэнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануud үнгэргэхэ байна. КПСС-эй съездын худэлмэридэ хабаадажа байhан аха дүү коммунис ба худэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд журналистнуудай урда үгэ хэлэхэ.

Пресс-центртэ корреспондентнүүд гадаадын ороонуудтай телефоной, телетайпай, телексэ холбоотой байха юм.

* * *

КПСС-эй XXVI съездын делегадуудтай, БАМ-ай 132 мянган хүнhөө бүридэдэг отрядай түлөөлэгшэдтэй уулзахаяа совет болон гадаадын хэдэн зуугаад корреспондент февралиин 18-най үглөөгүүр пресс-центртэ ерэhэн байгаа.

ГлавБАМстройн начальник, транспортна барилгын министрэй орлогшо К. В. Мохортовой, ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ отрядай командир В. И. Аксёновой энэ зуун жэлэй бүгэдэ арадай барилгын ябаса тухай хөөрөөнүүдые журналистнуud ехэ hонирхолтойгоор шагнаба.

Мүнөө үедэ түмэр замай барилга дээрэ 1900 километртэ түмэр зам табигдаа, энээнэй 600 километрэй участогынь ашаглалгада оруулагдаад, арадай ажахыда ашаг үрэ ехэтэйгээр алба хэжэ байна. 1580 элдэб барилга хэгдээ.

БАМ-ай энэ ехэ барилгада хабаадагшад тухай журналистнуud элдэб асуудалнуудые табижа, дэлгэрэнгы харюу абаhан байна.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЙЕ—КОМПЛЕКСНО АРГААР

ХОРИИН РАЙОНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

ТҮРЭЛ партиингаа эзлжэзтэ съездые нэрэтэй солотойгоор уггахын түлөө тэмсэжэ байһан манай районой бүгэдэ ажалшад тэрэ съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые угаа хүндэтэйгөөр хүлеэн абаа һэн, Тиихэ зуураа тэрэ гүнзэгы удхатай документ соо хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудтай танилсажа, үргэнөөр зүбшэн хэлсэһээр, һанамжа, дурадхалнуудаа, ажаглалтануудаа оруулһаар.

Манай районой арадай ажахын, соёлой саашадаа хүргэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрын, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, мүн хүн зоной материальна һуудал байдал һанжаруулха хэрэгтэ тэрэ нүлеелхы үүргэ дүүргэнэ. Районой экономико хүргөөлгэдэ зорюулагдаһан капитальна һомололгын хэмжээн, юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо, үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлдэ 20 процентээр ургаа. Тиигэжэ тэрэнэй ниитэ хэмжээнь 23,7 миллионһоо дээшэ түхэригтэ хүрэбэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 26,7 процентээр ехэ болоо гэхэ гү, али 10,9 шахуу миллион түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэбэ. Худее ажахын хүдэлмэрилэгшэд угаа хүндэ хүшэр байдалда ажаллаһан байна. Энэ ушар бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа. Гэбэшье мал ажалай продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалга дээшэлһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Юнэдэхи табан жэлэй туршада мяха худалдалга 3,9 процентээр, һу — 9, нооһо — 7,7, үндэгэ — 44,7 процентээр ургаһан жэшээтэй.

Район соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Дэдэ-Тайлсын, Хориин совхозуудай, Хүрбын, Хандагайн леспромхозуудай, «Бурводстрой» управлениин ПМК-гай, «Бурсельхозмонтажкомплект» трестын ПМК-гай, барилга-заһабарилгын участогай болон бусад хэдэн коллективүүд илажа гараһан байна. Тэдэнэр арбадахи табан жэлэй даабари дүүргэһэн, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Социальна хүргөлтын талаар мүн лэ ехэ юумэн район дотор хэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. 30 гарамянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүд, мүн олон соёлгэгээрэлэй, бага үхибүүдэй эмхи зургаануудай байшангууд, магазин болон столовонууд баригдаа. Табан жэл соо 1860 һураг шадай һууритай һургуулиин байшангуудай ашаглалгада тушаагдаһан ушар анхарал татамаар гэжэ нананаб.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түрүүшын удэрнүүд һубарилдан үнгэржэ байна. Ажаллша коллективүүд энэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлно, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абана.

Манай ороной хүргэлтын шэнэ шатада дамжан ороод байхадаа, үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие улам нарижуулха, али бүхы ажабайдалда үзүүлэгдэдэг тэрэнэй нүлеелхы үүргые, аша үрые дээшэлүүлхэ зрилтэ бидэ урдаа табинабди. Энэн тушаа коммунистнуудай суглаан дээрэ, парткомой гү, али партбюрогой заседани дээрэ горитой хеерэлдеен болодог. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ онсо анхарагдаа гэзэ.

Хүн зоной дунда, ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие эдэб янзын түхэл маягтай, олонитын һанал бодолдо тон зохимо болгохо талаар зарим тэды хэмжээнүүд абтажа байдаг. Манай бодомжоор, районой партийна, совет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ходо хүн зонтой уулзажа байдаг болоһон гурим аша үрэ ехэтэй боложо шадаа. Эндэл нүхэд ёһоной хани халуун хеерэлдеен дэлгэрдэг, һанаһан бодоһоноо хуваалдаха арга олдодог байна бшуу.

Тиихэдэ совхозой, предприятиин гү, али эмхи зургаанай экономикын ба соёлой удэр үнгэргэдэг дүршэл манда заншалта хэрэг болохой. Энэ удэрые эмхидхэлгэдэ, үнгэргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэмнай ямар нэгэн коллективэй ажал хэрэгэй хэр байһанай харалга, тоосоон болоно бшуу. Гадна районой «Шэнэ Удэ» газетын редакциин дэргэдэ үнгэргэгдэдэг заншалта уулзалганууд һайн талаяа харуулна. Иимэ уулзалгада районой ажалай түрүүшүүл үригдадаг гэзэ. Зүгөөр иимэ уулзалганууд һалбари гү, али мэргэжэл баримталан үнгэргэдэдэг юм.

Гадна малшадай удэр, лекционно пропагандын удэр, политическэ худэлмэри ябуулха удэр гэхэшэлэн хэмжэ ябуулганууд мүн лэ заншалта хэрэг болохой. Ушер тиимэһээ олонитэй ябуулагдадаг эдэ мэтын хэмжэ ябуулганууд КПСС-эй райкомой, тэрэшэлэн партийна организацинуудай худэлмэриин удэр бүриин түсэб соо оруулагдадаг һэн тула эрхэ бэшэ бодотоор бэелүүлэгдэдэг байха юм.

Партийна, комсомолой эхин организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ эмхидхэгдэһэн политическэ үрэ, ниитын ажабайдалай шэнжэ шанар дулдыдаха байна ха юм даа.

Политическэ болон экономическа һуралсал эмхидхэн ябуулха, тэрэниие методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ бэлиг шадабаритай пропагандистнар манай райондо нилээд олон. Тэдэнэй партийна даабарида тон харюусалгатайгаар, үнэн сэдьхэлһэ хандадаг байһан дээрэһээл энэ шухала худэлмэри олонхи газарта эмхитэй һайнаар ябуулагдажа байдаг шуу. Хүрбын леспромхозой директор Н. Н. Герасименко, аредай судья А. П. Усов, Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин директор Н. Ц. Осорова, Хүрбын совхозой ахамад мелиоратор А. М. Шевченко болон бусад пропагандистнарай партийна даабаряа нэрэ зэргэдэх хүрэмеер дүүргэжэ байһыень онсолон тэмдэглэмээр.

Зүгөөр партийна һуралсалай мүнөөдэрэйнь шухала зорилго гэхэдэ, СССР-эй Экономическа ба социальна хүргөлтын гол шэглэлнүүдэй проектые шудалалга болоно. Тиихэдээ тэрэниие В. И. Ленинэй теоретическэ сурталь һургаалтай, ажалша коллективэй мүнөөдэрэй зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор эрхилхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргагдана.

КПСС-эй ЦК-гай проектые олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха худэлмэридэ 615 агитатор, 230 политинформатор, партиин райкомой 35 лектор болгон элидхэлшэд хабаадана. Тэдэнэй удэр бүриин ажал ябуулгада КПСС-эй райком али болохоор туһалха, залан хүтэлбэрилхэ гэжэ оролдоно. Үзэл сурталай худэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдэй кустовой семинариуудые үнгэргэнэбди.

Аман үгын агитацийн шанар һайжаруулхын, агитатор болон политинформаторнуудай харюусалга дээшэлүүлхын тула тэдэнтэй саг үргэлжын худэлмэри ябуулагдана. «Георгиевский», Анаагай, Хүрбын совхозуудай, Хандагайн леспромхозой парткомууд һара бүхэндэ политинформаторнуудай семинар-зүблөө үнгэргэдэг байна. Тэндэ сугларагшад лекци, элидхэл шагнахыңгаа хажуугаар парткомой заседани дээрэ худэлмэри тухайгаа тоосоо баридаг гуримтай. Иимэрхүү удхатай худэлмэри партбюро бүхэн агитаторнуудгай ябуулдаг юм.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада һара бүхэнэй гурбадахи четвергдэ лекторэй удэр үнгэргэгдэнэ. Энэ манда мүн лэ заншалта болонхой. Тэрэ удэр КПСС-эй райкомой, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд тусхай даабаритайгаар худее гарадаг, мүнөө үе сагай шухала шухала асуудалнуудаар лекци уншадаг, хеерэлдее үнгэргэдэг гэзэ. Гадна тэдэнэр нютагуудтахи партийна организацинуудта лекционно худэлмэри ябуулха хэрэгтэнь али болохо туһаламжа үзүүлдэг юм. Манай лектор бүхэн гол түлэб 2—3 асуудалаар лекци бэлдэдэг. Энэниие болохотой хэмжээн гэжэ тоолонобди.

Мүнөө ниитын адууһа малай үбэлжэлгэ түлэг хаһадаа ябажа байна. Хонид хүрьгалжа эхилбэ. Худее ажахын үйлэдбэридэхи энэ харюусалгатай үедэ, үнэндее, удэр һуниие илгангуй худэлжэ байһан малшадые үзэл сурталай, соёлой, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай болон медицинскэ талаар хангалга хадаа гол шухала асуудал болоно. Энэ хэрэгтэ удэр бүриин анхарал хандуулха гэжэ оролдогдоно.

Ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгэ шухалын шухала худэлмэри болоно. Энэ талаар манай район соо заншаһан гэхэ гү, али хуулита болоһон гурим тогтоогдонхой. Жэшээнь, һаалишадай худэлмэриин дүн һара бүхэндэ согсологдодог. Нарын табанай удэр бүхэндэ районой хүтэлбэрилхы тушаалтад, ахамад мэргэжэлтэд хубааран, ажахынуудай фермэ бүхэндэ ошожо, мүрысөөнэй дүнгөөр зүблөө үнгэргэдэг, ойлгуулламжын худэлмэри ябуулдаг юм. Хоорондоо мүрысэдэг хонишодой бригадануud бэе бэедээ ябалсажа, шэнэ түл абалгада хэр эргэ бэлдэдэ байһанаа шалгалсаад байна.

КПСС-эй XXVI съездын нэгдэхэ удэр улам ойртожо байна. Партийна организацинуудай олониитын дунда ябуулдаг политическэ худэлмэри хадаа съездын хүндэлэлдэ коллектив бүхэнэй абаһан социалис уялга бэелүүлгэдэ бодото нүлее үзүүлжэ байна гэжэ хэлэлтэй. Партийн ехэ хуралдаанай нэгдэтэр гүрэндее 5200 центнер мяха, нэгдэхи кварталай түсэбнее гадуур 1000 центнер һу тушааха гэһэн гол уялга лаб дүүргэгдэхэ байха.

Б. ЧИМИТОВ,
КПСС-эй Хориин райкомой секретарь.

Хориин районой соёлшод фермэ, отаранууд дэзгүүр яоажа, агитационно-ойлгуулламжын худэлмэридэ эдэбхитэнгэзэр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин районно библиотекын худэлмэрилэгшэд Анаагай совхозой хонишодто ошохоёо бэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮҮСХЭЛ ЭДЭБХИДЭ ТҮШЭГЛЭН...

ТҮРҮҮ ГУРИМ ШУДАЛНА

Хандагайн леспромхозой экономическа һургуулиин һурагшад, «Социалис мүрысөөнэй хүргэлтэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлгэ» гэһэн программа үзэдэг. Хэшээлүүднай саг соогоо үнгэрдэг. 40—50 хүн тэрээндэ хабаададаг юм. Программын ёһоор, социалис мүрысөө эмхидхэлэй, үйлэдбэриин тодорхой зорилгонуудые бэелүүлгын асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулдаг, нягта холбоотойгоор шудалдаг гээшэбди. Реферат, элидхэл, мэдээсэл гэхэ мэтые бэлдэхэдээ, заабол өөрынгөө предприяти, участогай үйлэдбэриһөө абтаһан бодото жэшээнүүдые хэрэглэхэ гэһэн зорилго шагнагшадай урда табигдадаг. Илангаяа түрүү технологи, алмалта арьбалалтын гурим сахиха асуудалнуудые шагнагшаднай тон гүнзэгыгөөр шэнжэлэн шудалхые оролдодог.

Энэ хэлэһэнээ нимэ нэгэ жэшээгээр батадхал. Модо бэлэдхэлгын бүхы бригадануud бригадна подрядай гуримаар мүнөө худэлдэг болоо. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй шэнэ, түрүү арга гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ тодорһон энэ гуримай һайн талыень тобойсо харуулхын тула, леспромхозой түсэблэлгын-экономическа заһагай худэлмэрилэгшэдые квартал бүхэндэ урижа, энэ гуримаар худэлдэг бригадануud ажалай дүнгүүдые тайлбарилан хеерэжэ үгэхыень дурадхадагби. Нарин нягтаар тэдэнэй тоолон тодорхойлһоной ёһоор, түс гуримай ашаг үрэ ехэтэй байһанинь эли болодог гээшэ.

Хэжэ байһан худэлмэриингөө ашаг үрэ тодорхой һайкаар ойлгоод байхадаа, шагнагшаднай шэнэ гуримаар эмхидхэгдэһэн ажалдаа бүхы хүсэсэ элсүүлэн худэлхэ хүсэлэнтэй байдаг.

А. МЯСНИКОВ,
Хандагайн леспромхозой директор, экономическа һургуулиин пропагандист.

АЖАҺУУДАГ ГАЗАРТАН

Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын худэлмэридэ забһар [illegible] һалдал гэжэ байдаггүй. [illegible] мэһээ имагтал, ажал, үйлдвэри [illegible] бэрэ дээрэнь бэшэ, [illegible] улад зоной ажаһуудаг [illegible] зартань энэ худэлмэрие [illegible] үргэлжэ ябуулха тон [illegible] ла. Тиихэдэл тэрэ өөрынгөө ашаг үрэ дуулһан [illegible] зэргэтэй.

Һүүлэй үедэ манай [illegible] до зоной ажаһуудаг газ[illegible] эмхидхэгдэдэг олон [illegible] хэмжээ ябуулганууда[illegible] анхарал хандуулагдадаг [illegible] лоо. Районой бүхы [illegible] һууринуud арба-арбан [illegible] лаар тус тустаа хубаарил[illegible] дажа, тэндэ агитатор[illegible] табигданхай. Тэрэнэ[illegible] районой түб хэдэн микро[illegible] он болгогдон хубаагдан[illegible] Даалгагдаһан участогуу[illegible] предприяти эмхи зургаа[illegible] дай партийна организацин[illegible] эдэбхитэдые, газар [illegible] соведуудэй түрүүлэгшэ[illegible] шэлэн баталдаг, тэдэ[illegible] тодорхой заабари [illegible] һуралсалыень эмхидхэ[illegible] ажал ябуулга тухайнь [illegible] нэй тоосоонуудые [illegible] хэлсэдэг юм. КПСС-эй [illegible] комой бюрогой, парткомой заседанинуud, партийна [illegible] лаануud дээрэ хүн [illegible] ажаһуудаг газартахи [illegible] жүүлгын худэлмэрие [illegible] жаруулха тушаа шидхэ[illegible] ринүүд абтаһан байна.

Хориин барилга-заһабарилгын участогта ахамад [illegible] галтер Тамара Николаевна Сивохинагай толгойдог [illegible] коллектив тус худэлмэ[illegible] һайнаар ябуулна. Доо[illegible] хүнһөө бүридэһэн энэ [illegible] лектив бухгалтер А. Л. [illegible] расовагай квартирада [illegible] ларжа, худэлмэрээ зүбш[illegible] нэн удаа участогуудаа[illegible] таража, партиингаа үнэн [illegible] хэ үгэ улад зондоо [illegible] жүүлдаг. Тус микрорайо[illegible] эгээн эдэбхитэй агитатор[illegible] дые нэрлэбэл, хамгаабари[illegible] үйлэдэриин мастер посс[illegible] дэй депутат А. С. Сал[illegible] гов, надрнуудай таһа[illegible] даагша Е. Д. Андрневск[illegible] капитальна заһабарилг[illegible] мастер Н. М. Михайлов, [illegible] сад болоно. Агитатораар [illegible] дэлдэг Зүүн-Хуурайн [illegible] гэй мастер З. П. Коро[illegible] Майла тосхоной коммун[illegible] Л. И. Титова, мүн бусад [illegible] риман журам һулатай, [illegible] гондоо ябадаг үхибүүд[illegible] үйлэдбэридэ хабаададаг [illegible] гэрэй эзэн эжэнэрүүд[illegible] пенсионернүүдтэй ехэ хүн[illegible] мэри ябуулдаг. Архинд[illegible] хангалтагүй байдалтай бү[illegible] нүүдтэ тэдэн саг үргэлжэ [illegible] харалаа табижа байдаг.

Гэхэтэй хамта партийн[illegible] зарим комитедүүд ажаһуу[illegible] далай газарай агитколлектив[illegible] вүүдэй худэлмэри мүүг[illegible] ябуулна гэжэ хэлэлтэй. Ү[illegible] шээнь, барилга-заһабарилг[illegible] участогай агитаторнуудаа[illegible] һайн талаһаань тэмдэг[illegible] бэл, харин Верхнеудинск[illegible] леспромхозой, ажахынх[illegible] хоорондын лесхозой 335-[illegible] хи ПМК-гай, райпогой агит[illegible] коллективүүд эдэбхигүй [illegible] лаар худэлнэ гэжэ хэлэлт[illegible]

Дурсагдаһан эдэ дутагдлуудые түргөөр усалхы[illegible] энэ шухала худэлмэрэй [illegible] тэдыдэ бэшэ, харин арад [illegible] доо аша туһатайгаар ябуу[illegible] ха гээшэ үзэл сурталай [illegible] хитэдэй нангин уялга [illegible]

Н. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Юрын аад. гүнзэгы удхатай эдэ үгэнүүд Николай Николаевич Герасименкын сэдьхэл бодолдо бүхөөр хадуугдаба.

Удэрнөө удэртэ эгээл тэрэнэй һанажа, шэбшэжэ ябаһан бодолнуудта сэхэ харюусаһан үгэнүүд КПСС-эй ЦК-гай проект дотор байба. «Зүб даа. Нигэжэл ажабайдалайнгаа ямаршье орёо асуудалнууд тушаа арад зонтоёо зүбшэн хэлсэхэ гээшэ манай партиин буурашагүй ёһо заншал», — гэжэ дотороо омогорхон, Николай Николаевич тобшолбо. Ороной саашанхи хүргэлтын арга замууд эли бодо эндэ тодорхойлогдонхой. Мүн хүнүүдые хүмүүжүүлгэ хадаа үйлэдбэриин амжалтануудай зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь байһан заншаа гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые тэрэ үнэн зүрхэнһөө зүбшөөбэ.

«Үбэлшье газаамнай түлэг дундаа. Модо бэлэдхэлгын, зөөлгын худэлмэри энэ үедэ хэды хүндэ хүшэр болодог гээшэб? Үглөөгүүр эртэ гараж оцожо, ажалдаа гарахаань урда худэлмэришэдтэй уулзажа, партиин ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шийдхэбринүүд тухай хеерэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуураа өөнэдынгөөшье үйлэдбэриин асуудалнууд тухай тогтохо ёһотойб. Хүйтэрнэнһөө хойшо модо зөөдэг машинануудай эбдэржэ, һаатадаг болобо хаш. Энээн тухай шофер, заһабарилагшадтай хеерэлдэхэ байна», — гэхэшэлэн бодолнуудые Николай Николаевич толгой соогоо мухарюулна.

Юу хэлэхэбши, — модо бэлэдхэлгэдэ худэлдэг шударгы бэрхэ худэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй оролдосын ашаар Хүрбын леспромхоз үнгэрэгшэ табан жэлдэ нилээд һайн үрэ дүнгүудые туйлаба.

Арбадахи табан жэлэй эхеэр Хүрбын леспромхоздо директор боложо ерээд байхадаа, Н. Н. Герасименко хүтэлбэрилэгшын дүй дүршэл үгы шахуу һэн. Тиибэшье эхин түрүүшын удэрнөө залуу директор ажалай эмхидхэл, журам, хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ гол анхарал хандуулба. Ингэжэ үйлэдбэриин гол һудалые директорай хурса нарияр олоһоной ашаар гэгдэжэ ябаһан леспромхозой ажал худэлмэриин үрэ дүнгүүд эрид дээшэлбэ.

Тэрэл жэлнүүдһээ эхилэн, Н. Н. Герасименко пропагандистаар худэлөө. Ажалшадые хүмүүжүүлхэ, политическэ эрдэм мэдэсыень дээшэлүүлхэ талаар полит-һуралсалай арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ ёһотой гэжэ тэрэ һайн ойлгодог һэн. Гансата аша үрэеэ харюулаадхихагүйшье һаа, харин даамгай пэтэрүүгээр худэлбэл, полит-һуралсал үйлэдбэридэ хожомоо заабол һайнаар нүлеелхэ гэжэ тэрэ этигэдэг һэн.

—Октябриин (1980 он) Пленумэй шийдхэбринүүдээр үнгэргэхэ хэшээлдээ Николай Николаевич нарин нягтаар бэлдэбэ. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые планграла анхаралтайгаар шудалаа. Газетэ, журнал, уран һайханай литератураһаа зохихо һонирхолтой жэшээнүүдые шэлэн, дэбтэртээ бэшэбэ. Шагнагшадтаа урид үгэһэн даабари болон асуудалнуудаа үшөө, үшөө дахин толгой соогоо һэргээнэ. Нэн түрүүлэн шагнагшадаа эдэбхижүүлхэ зэргэтэй. Теэд һонирхолтой хэшээлнүүдтэ һурамхи болоһон хүнүүдые баһаһанай үлүү, өөнэдөөл һанаһан, бодоһоноо дүүһан хэлээдхидэг.

Үнэхөөрөөшье тиимэ байба. Хэшээлэй эхиндэ пропагандист тобшо тодоор октябриин Пленумэй шийдхэбринүүд, Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тушаа хеерэбэ. Һүүлдэнь һурагшад М. Н. Горохова, М. И. Алюшин, И. Н. Иванов, Н. Д. Бец үгэ хэлэхэдээ. Пленум дээрэ тодорхойлогдоһон ороной экономикын саашанхи хүргэлтын хараа шугамые нэгэн дуугаар дэмжэжэ, өөнэдынгөө леспромхозой зорилгонууд тушаа онсо тогтобо.

Тиимэһээ нэгэтэ бэшэ хэшээлнүүд дээрэ дэлгэрдэг нимэ хеерэлдеенүүдэй үедэ Герасименко өөрынгөө худэлмэридэ хэрэгтэй шухала тобшололнуудые, дурадхалнуудые хадуужа абадаг һэн. Энэнье удаа тиимэл байгаа һэн. Хожомоо Гол шэглэлнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай проектдэ зорюулагдаһан хэшээлнүүдтэ шагнагшадайнгаа эдэбхитэй халуунаар хабаадахые хаража байхадаа, Н. Н. Герасименко баясаа һааб даа. Юуб гэхэдэ эдэнэй политическэ болбосоролые дээшэлүүлгэдэ пропагандистын хубита сэгнэшэгүй ехэ бшуу.

П. ЦЫДЫПОВА.

ЗОХЁОХЫ ЁҺООР

Марксистско-ленинскэ теориие зохёохы ёһоор шудалхын тула тэрэнэй үг удхыень ойлгожо, үзэһэн зүйлнүүдэ бодото байдалтай холбожо шадаха хэрэгтэй.

Энэ талаһаань хаража үзэхэдэ, мэдэсэ өхэтэй, һүбэлгэн бэрхэ пропагандистнуудай үүргэ тон ехэ гээшэ. Тэдэнэй нэгэниинь Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин пропагандист Н. Ц. Осорова болоно. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг теоретическэ семинарта би дүрбэдэхи жэлээ хабааданам. Байгша жэлдэ «В. И. Ленин, КПСС коммунис ёһо гурим, абари зан тухай» гэһэн курса үзэнэбди. Удха шанараараа тус курса багшын худэлмэридэ тон дутэ, тиимэһээ һонирхолтой.

XXVI съездэ харагдаха «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүргэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые манай семинарай һурагшад гүнзэгы анхаралтайгаар шудалаа. Илангаяа «Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай эрхэ байдалда һуралсалай ба хүмүүжүүлгын шанарые дээшэлүүлхэ, ажалай һуралсал, хүмүүжүүлгые, ерээдүйн мэргэжэл зүбөөр шэлүүлгые нарижуулан һайжаруулха» гэһэн проектын мүрнүүдые бүхы майнай багшанар һайшааба, дэмжэбэ.

Хайшан гэжэ Н. Ц. Осорова маанадые, шагнагшадые, һонирхуулжа шаданаб? Нэн түрүүн, хэшээлнүүдтэ ергагүй нарин нягтаар бэлдэдэг дээрэһээнь, ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг ушарһаань тэрэнэй амжалта дулдыдана.

Лекци, семинар, хеерэлдеен, практическа дэабари, конференци гэхэ мэтэ олон янзын түхэл маягтайгаар хэшээлнүүдней үнгэрдэг заншалтай. Тиихэдэ техническэ хэрэгсэлнүүд, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Зохёохы ёһоор өөрынгөө ниитын уялга дүүргэһэнэй, ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Н. Ц. Осорова КПСС-эй обкомой, райкомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө. Мүн 1980 ондо ГДР ошохо аяншалгын путевкоор шагнагдаа һэн.

М. ДАРЖАЕВА,
Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин теоретическэ семинарай шагнагша.

БҮХЫ ЮУМЭН—ЭРДЭМҺЭЭ

Цыремпил Жигжитович Ширабдоржиев — худее ажахыда үнинэй худэлдэг, эмхидхэлшэн дүршэл шадабаритай, экономикын талаар гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй хүн. Эдэниинь хараада абан, совхозой коммунистнуud нүхэр Ширабдоржиевта экономическа һургуулиин пропагандистын уялга даалгаһан юм.

Богони саг соо Ц. Ж. Ширабдоржиев дээдэ ба дунда шатын мэргэжэлтэдэй экономическа һуралсалые мүнөө удэрэй эрилтэдэ харюусама хэмжээндэ хүргэжэ шадаа. Мал ажалда сэхэ хабаададаг ажалшадай һуралсалда Цыремпил Жигжитович мүн лэ бага бэшэ анхарал хандуулдаг. Мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхын, ажалайнгаа дүй дүршэлөөр хубаалдахын тула совхозой хонишод Удинск тосхоной соёлой байшанда үе-үе болоод лэ сугларжа, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар хөөрэлдэдэг заншалтай. Гол түлэб хони адуулга, үрэжүүлгэ, түл абалга гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудые тэдэ зүбшэдэг юм. Иимэ хеерэлдеенүүдэй аша үрэнь тон ехэ. Мүнөө үедэ совхозой эхэ хэнидой отаранууд һайн бэлэдхэлтэй байһан дээрэһээ хурьгадые һайнаар абажа эхилэ.

Һаалишадайшье хабаададаг коммунис ажалаи һургулиниуудай хэшээлнүүд һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тэрээнһээ гадна механизаторнуудай һуралсалда тэрэ ходол анхаралаа хандуулдаг байна.

Юундэ энэ хүн иимэ олон янзын һуралсалда хамаарха болоо юм гэһэн асуудал табилтай. Энэнь гайхалгүй. Нүхэр Ширабдоржиев совхозой директорэй амар бэшэ уялга дүүргэжэ эхилһээр үнинэй. Тиимэһээ политическэ, экономическа болон бусад һуралсалай хүмүүжүүлхы ехэ үүргыень, аша үрыень һайн мэдэрһэн дээрэһээ Цыремпил Жигжитович иимэ ородолого гаргана бшуу. Һуралсалда хабаадаһан совхозой малшад, механизаторнуud, мэргэжэлтэд дүршэл шадабаряа дээшэлүүлдэг, ажалдаа эдэбхи түгэсөөр хандадаг болоно. Энэ ушар совхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлгэдэ һайн нүлее үзүүлдэг гээшэ.

В. ХАРНОХОЕВ,
«Шэнэ Удэ» газетын худэлмэрилэгшэ.

«Бурводстрой» управлениин Хориин нүүдэл-сньһожоруулагдамал колоннын коллективтэ би пропагандистаар хүдэлнэб. Өөрынгөө полит-һургуулиин хэшээлнүүдтэ үзэжэ байһан курсынгаа темэнүүдые һайнаар, аша үрэтэйгөөр шудалхын тула бодото байдалтай тон нягта холбоотойгоор худэлмэрээ ябуулхые оролдодогби. Коллектив доторой социалис мүрысөөнэй, ажалай бүтээсэ болон ашаг үрэ дээшэлүүлгын асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Нёдондо жэлэй һүүл багта үнгэрһэн нэгэ хэшээлэй үедэ ПМК-гай инженер Бородин С. В. коллективэйнгээ худэлмэриин дүнгүүд тухай хеерэжэ үгөө һэн. Барилга-хабсаралгын худэлмэриин жэлэй ниитэ хэмжээн яһала дүрүүтэйшье һаа, зарим барилгануудай дүүргэлтэ удаарһан байгаа. Жэшээнь, түсэбэй ёһоор, ашаглалгада оруулагдангүй хойшолуулагдаа гэбэл, «Кульский» гэһэн уһалуурин участок, Доодо-Голой уһалуурин системэ, «Колпинное» гэһэн участок болоно. Мүн 250 гектарай нуга сабшалан һайжаруулгын худэлмэриин түсэб дүүргэгдэбэгүй.

Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдые абажа харабал, 7 миллион 808 мянган түхэригэй хэмжээтэй барилга-хабсаралгын худэлмэриин түсэб бүри 1980 оной августын 20-до дүүргэгдээ һэн. Түсгаарлабал, уһалалгын, намаг хатаалгын, һэльбэн шэнэдхэлгын, сабшалан һайжаруулгын, байрын гэр барилгын түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэ. Үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые манай түрүүшүүл: В. Т. Лебедев, Г. Н. Чебаков, Н. Н. Моторин, Н. Н. Артамонов, В. Е. Наумов, А. В. Тимофеенко, А. Н. Лосев гэгшэд туйлаа. С. В. Бородинай элидхэлэй һүүлдэ манай шагнагшад һанамжануудаа хэлэхэдээ, социалис мүрысөөнэй коллективэйшье, хүн бүхэнэйшье амжалтын түлхюур мүн гэжэ тобшолол хэбэ. Ингээд байхадаа, саашадаа мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха, түхэл янзыень олошоруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тон шухала гэжэ булта мэдүүлээ һэн.

В. ЛОСЕВА,
Хориин 2-дохи дунда һургуулиин хүмүүжүүлгын худэлмэриие эмхидхэлшэ.

ҺУРАГШАД—АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

саралгын худэлмэриин түсэб бүри 1980 оной августын 20-до дүүргэгдээ һэн. Түсгаарлабал, уһалалгын, намаг хатаалгын, һэльбэн шэнэдхэлгын, сабшалан һайжаруулгын, байрын гэр барилгын түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэ. Үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые манай түрүүшүүл: В. Т. Лебедев, Г. Н. Чебаков, Н. Н. Моторин, Н. Н. Артамонов, В. Е. Наумов, А. В. Тимофеенко, А. Н. Лосев гэгшэд туйлаа. С. В. Бородинай элидхэлэй һүүлдэ манай шагнагшад һанамжануудаа хэлэхэдээ, социалис мүрысөөнэй коллективэйшье, хүн бүхэнэйшье амжалтын түлхюур мүн гэжэ тобшолол хэбэ. Ингээд байхадаа, саашадаа мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха, түхэл янзыень олошоруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тон шухала гэжэ булта мэдүүлээ һэн.

В. ЛОСЕВА,
Хориин 2-дохи дунда һургуулиин хүмүүжүүлгын худэлмэриие эмхидхэлшэ.

СЭРЭГШЫН СЭХЭ ХАРГЫ

Улаан-Одон һууринай агитколлектив эдэбхитэй ажалаараа шалгаржа, район соогоо мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй бүридэлдэ арбан табан агитатор ородог. Олонхинь багшанар ааб даа. Агитатор бүхэндэ арба-арбан айлаар хуваарилһан участогуud даалгагданхай.

Һургуулиин багшанарай таһалга соо тусхай «Агитаторай стол» байдаг. Тэндэ агитатор бүхэнэй участок харуулһан һууринай план, ойлгуулламжын худэлмэридэ хэрэгтэй болохо литература, үнгэргэһэн хеерэлдеенүүд тухай тэмдэглэдэг журнал бии. Тэрэл журнал соогоо агитаторнуud участогай ажаһуугшадай бүлын бүридэл, худэлдэг газар, эрдэм һургуули тухай тэмдэглэдэг юм. Мүн агитколлективэй гэшүүн бүхэндэ агитаторай дневник байдаг.

Үнгэргэшэ үедэ Улаан-Одоной агитаторнуud «Совет ажабайдалаймнай ёһо заншал», «Амгалан тайбаниие сахидаг ленинскэ политика» гэхэ мэтэ темэнүүдээр хеерэлдеенүүдые үнгэргэбэ. Тус агитколлективые хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилжэ Сайһан, дунда һургуулиин багша Даша Бардуевич Будаев 1945 ондо Ленинскэ партиин гэшүүн болоһон намтартай. Милитарис Японие бута сохилгодо хабаадаһан. 35 жэл соо багшаар худэлнэ.

— Партиин XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан хеерэлдеенүүдые үнгэргэхэ гээшэ мүнөөдэрэймнай гол зорилго. Мааһад, агитаторнуud, дайшалты эдэбхи үүсхэл гарган, энэ хэрэгтэ хабаадаха уялгатайбди, — гэжэ Д. Б. Будаев хеерэнэ.

Б. ХАНДАРХАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитат

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ-БҮГӨДӨ АРАДАЙ ХӨРӨГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшөн хэлсэнөбди

ҮНАЛАГДАДАГ ГАЗАРАА ҺАЙНААР АШАГЛАХА

«1981 — 1985 онуудта, мөн 1990 он хүртэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын тоо шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект доторх мелиорацийн хүсөөр газар һайжаруулха хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхэ, үналагдадаг ба намагһаа хатаагдаһан газарые ашаг үрэ сөхтэйгээр хэрэглэхэ, үнаһай ажахын барилгануудай техническэ хэмжээе ба шанарые һайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 3,4 — 3,6 миллион гектарые үналагдадаг болгохо, 3,7 — 3,9 миллион гектарые намагһаа хатажа, ашаглалгада оруулха, сүл эліэн, эліэлиг ба өнөө үеэ районуудай 26 128 миллион гектар бэлшээриие үналуурийтай болгохо зорилгонуд шэнэ табан жилдэ тасигдана.

Энэмнай хүдөө ажахые хүгжөөхэ, тэрэнэй гол баяжалынь болохо газар һайжаруулха хэрэгтэ партийн, правительствын айхаотар елэгэр оролдожо байные үшөө дахин тэршэлжэ үгэнэ. Энэ талаар манайшье республика доторх жэлһээ жэл бүри ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэнэ, саашадаа бүри үргөнөөр ябуулагдажар хараалагдана.

Арбадахи табан жилэй туршада республикымнай колхоз болон совхозуудта 12,7 мянган гектар шэнэөр үналагдадаг, 21,1 мянган гектарай үналуурийн системнүүд шинэдхэн зайнабарилгадаа, 10,6 мянган гектар ямаг хатаагдажа, 500 мянган гектар бэлшээриг үналуурийн болгогдоһон байна. Мүн энэ үедэ үнаһай ажахынуудай үндэдөорийн базые шинэөр түхеэрхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэ сооно. Тингэжэ гансахан нүгөө табан жилэй туршада энэ бүхы мелиоративна хүдэлмэридэ 104 миллион гүүсэг гүрэнэй мүнгэн гаргашалагдана.

Мелиоративна хүдэлмэридэ эгэзэн ехэ мүнгэ зөөри Хоринн, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Хурамхаанай, Кабанскын болон Хэжэнгын районуудта гаргашалагдаһан байна юм. Нёшэнь, Хоринн райондо энэ үедэ 12 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэгдэнэ.

Эдэ жэлнүүдтэ Кабанскын үналуурийн оа намаг хатаалгын системэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхоздо 3 мянган гектар ундалуулха Хөлгын үналуурийн системэ ашаглагда оруулагдаа. Бүхэлэй үналуурийн системэ шэнэдхэн зайнабарилгадажа бүтүрэгдэнэ. Приобайкалийн райондо Молчаново-Гуруйевско намаг хатаагдаа.

Газар үналха машинануд олошоруулагдаба. Мүнөө үедэ республикын колхоз болон совхозуудта 790 бүлүүр станци, үна саса-даг 702 агрегат бии. Һүүгэй мэдээгээр республика доторнай 159,5 мянган гектар үналагдадаг, 51 мянган гектар намагһаа хатаагдаһан газар бии. Энэмнай газар тарялангай продукци ба тэжээл үйлэдбэрилгэдэ ехэхэн һуури эзэлдэг болонхой.

Жэшэнь, 1980 ондо ган гасуур байжа, газар ундалуулха үнаһай дутамаг байбашье һаа, сабшалан дээрэһээ хурягдаһан үбһэнэй 55 процентнь, тарималь ногооной хахадынь, кукурузын 34, тэжээлэй корнеплодуудай 44 процентнь, овощ бүхыдөө үналагдадаг газар дээрэһээ абтаһан байна бшуу. Зарим районуудта энэнь бүри дээгүүр. Баргажанай райондо үналагдадаг газар дээрэһээ бүхы ороохо тарианай 25 процентнь, хартаабхын — 97, тэжээлэй корнеплодуудай — 100, олон жилэй ногооной — 68, кукурузын 80 процентнь абтана. Мүн нимэрхүү байдал Загарайн, Хяагтын, Хэжэнгын, Улаан-Удын болон бусад зарим районуудта үзэгдэнэ. Тиимэлээ үналагдадаг газартаа анхарал ехээр табижа, тэрэнээ үрэ сөхтэйгээр ашаглагдаг болохо гэшэ манай республикын худөө ажахын бүхы хүдэлмэриг үргэшэдэй эгээн шухала зориго болоно.

Үналагдадаг газараа зүбөөр хэрэглэжэ байнан жишээнүүд республика доторнай олон. Улаан-Удын районой «Авангард» колхозые абажа харая. Энэ ажахы 1974 он хүртэтэр үналагдадаг сабшалангүй байжа, жилдээ 1800—2000 центнер үбһэ абадаг байгаа. Харин пүүлэй зургаан жилэй туршада Хөлгын эрье шадархи 334 гектар сабшалангаа үналагдадаг болгожо, тэндээ культуртехническэ хүдэлмэри хэжэ, олон жилэй ногоо тарижа, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ, газараа саг соонь, һайн шанартайгаар үналдаг болоһонон ашаар 1980 ондо 8000 центнер үбһэ бэлэдхэн гэхэ гү, али тэрэнь урдынхиндэ дүрбэ дахин дээшэлһэн байна бшуу. Гектар бүриһөө дунда зөргөөр 23 центнер урга-са хурагдаһан жишээтэй.

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо мүн иимэ хүдэлмэри 723 гектар дээрэ хэгдэжэ, Бүхэлэй үналуурийн системэ шинэдхэн зайнабарилгаһанай ашаар һүүлэй табан жилэй туршада үбһэ бэлэдхэлгэнь 1,5 дахин, сенаж даралгань 7 дахин ехэ болоһон байха юм.

Кабанскын үналуурийн системые зүбөөр хэрэглэжэ, тэндэхи Валентин Герасимович Клименниэй бригада 435 гектарай тус бүриһөө 34,5 центнер үбһэ хурягаа абаһан байна. Аланай үналуурийн системын хүсөөр Хасуурта-йн совхозой луговод Афанасий Степанович Иванов 568 гектарай тус бүриһөө нёдондо 26 центнер үбһэ хурягаа шадаа. Энэ звено сабшалангаа дүрбэ дахин үналаа һэн. Иимэ жишээнүүд олон ааб даа.

Тиимэһээ эндэ жэл бүхэндэ һайн ургаса абтана. Жишээнь, луговод Еремей Яковлевич Петров 50 гектар саошалан даажа абаад, тэрэнээ оҮлүүр станциар гуроа дахин үналжа, гектараи 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, гектар оҮриһөө 28,5 центнер үбһэ хуряажа аваа. Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Борьёогон совхоз оҮлүүр станци хэрэглэлэнэй ашаар жэл оҮри үбһэ ногооной бали ургаса абана.

Зүгөөр республикын зарим ажахынууд бүлүүр станцинуудаа зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Эдэ станцинуудые хүдэлгэхэдэ хэгдэлэн гарга-ша зарим газарта хүсэдөөр харюулагданагүй. Нахадаа тиимэ гэхэдэ, газараа нэгэ удаа үналаа болоходоо зохид сагыень алдадаг, хүсэд нормо баримталдаггүй, мүн тэндэнь үтэгжүүлгэ оруулгданагүй. Гадна бүлүүр станцинуудта тусгаар газар даалгагданагүй, тогтоогдомол нэгэ газарта хүдэлгэжэ үйыень һуогаар таоиха арга тоогдоногүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадахаха, 1981 ондо үналуурийн системэнүүдые, бүлүүр станцинуудые дүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ, газараа һайнаар үналха гэһэн тогтоол КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет үнгэрэгэн декабрь парада ааба һэн. Мүн үналагдадаг газарта хартаабха, овощ ехээр тарижа, һайнаар ургуулха тодорхой зорилгонууд таонгдаһан байна. Жишээнь, үналагдадаг 4710 гектарта хартаааха ургуулхаар хараалагданхай. Тэрэнэй 2 мянган гектарынь бүлүүр станцинуудаар ундалуулагдаха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жилэй түрүүшын жилдэ газараа саг соонь, һайн шанартайгаар үналхын тула тэрэндээ эртээнээ бэлдхэ хэрэгтэй ааб даа. Нэн түрүүн, үналагдаха газараа, үналуурийн һуогаг, ханаааууудаа бэлдэхэ, сэбэрлэхэ, хаалта бооштонуудаа, үна хубаарилдаг тухеэрэлгэнүүдээ, бүлүүр станцинуудаа, үна саса-даг агрегадуудаа зайнабарилжа дүүргэхэ болонобди.

Шэнэ табан жилдэ республика дотор мелиоративна бүхы хүдэлмэридэ 214 миллион түхэриг, тэрэ тоодо үнаһай ажахын барилгада 126,7 миллион түхэриг гаргашалагдахаар түсэблэгдэнхэй. Бүхыдөө 20 мянган гектар газар шэнэөр үналагдадаг болохо, 7 мянган гектар намаг хатаагдаха, 100 мянган гектар хуурай бэлшээри үналуурийтай болгогдохо зэргэтэй.

Эдэ бүхы хүдэлмэрие һайнаар бэслүүлхын, үналагдадаг газараа үрэ сөхтэйгээр ашагладаг болохын тула үйлэдбэрилгэ эмхидхэл гуримшуулха, шэнэ үе саг-та зохихоор эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Манай республикын эрхэ байдалда Хэжэнгын районой «Баянгол» нэгэдэлэй түхэлтэйгөөр район өөрөөндө тэжээл үйлэдбэрилхэ ажахынууд хооронды нэгэдэлнүүдые байгуулха саг сроо. Тэрэшэлэн районуудта «Полив» гэдэг нэгэдэлнүүдые эмхидхэх шухала болоҮхой. Мүнөө дээрээ Бэшүүрэй, Зэдын, Сэлэнгын, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй районуудта иимэ нэгэдэлнүүд байгуулагдахань. Эдэ нэгэдэлнүүдтэ газар үналха бүхы техникэ, түхеэрэлгэнүүд үгтэхэ, тэдэн ажаллаха сөөдэй хүнүүдтэй, ажахын тоосоондо оруулагдаһан байха ушартай.

И. ОСЕЕВ,
республикын мелиорацийн ба үнаһай ажахын министрэй орлогшо.

Манай фотокорреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан зураг дээрэ Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой токарь Василий Петрович Степанецые ашанартайгаа һуухыень харанат. Василий Петрович ажалайнгаа намтарые Улаан-Удын ЛВРЗ-һээ эхилжэ, тэндэ олон жилэй туршада нэрэтэй солотойгоор ажаллаад, һүүлэй арба гаран жилэй туршада судна бүтээлгын заводто ажаллажа байна. Ажалай Улаан Тугта нүхэр Степанец заводой ажалай түрүүшүүлэй нэгэн мүн. Тэрэ үйлэдбэриингөө даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэдэг юм.

РЕДАКЦИДА ЕРӨҺӨН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ЗУРЫНАЛ ДАА ХАРГЫНУУД

Мүнөө хадалиг газартай холын Ахын районой хүдөөгэй харгынууд дээрэ ашаа зөөдэг томо «ЗИЛ» болон «Уралнууд», мүн ондоошье түхэлэй машинануд жэлһээ жэлдэ улам олошоржо, урагша хойшоо «хүүежэл» байдаг болонхон. Районоймнай ажахынуудта элдэб түхэлэй тракторнуудшье олошороо. Тинхэдэ малшад, хонишод, һаалишад, механизаторнууд, барилгашад үмсын хүнгэн машинатай болохо ехэ хүсэлтэй. Мүнөө дээрээ 40 гаран хүн хүнгэн машина ааха тухайгаа мэдүүлгэ баряад байна. Мотоциклнуудые абаха дуратайшуулай тоо бүришье олон ааб даа.

Эдэ бүхы баримтануд район доторхи харгынуудые һайжаруулха тухай асуудал түргөөр шиндхэхэ эрилтэ табина гээд бодомжолгодоно. Теэд тэрэмнай ямар бэ? Нэн түрүүшээр Аха нютагай ажахынуудаи хоорондо ёнотой һайн харгы үгы гэжэ тэмдэглэе. Имагтал жолоошод, механизаторнууд хатуу зориг сэдьхэлээр хүшэр хүндэ харгы зам гаталагдажа, худөө ажахыда хэрэгтэй элдэб ашаанууд саг соогоо шэрэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, район доторхи харгынуудай угаа муу дээрэһээ машина, трактор болон бусад техникэ түргэн эбдэржэ, сагһаа урид ашаглагдахаяа болишоно. «Улаан-Аха» колхозой гаражда ошоохо хараа һаа, гайхахат. Тэрэнэй харшын хажуугаар эбдэрхэй тракторнуд болон машинануд, хөөрүү хүнэй хэлэдэгтэл, сомоотой шахуу байдаг. Автомашинада хэрэгтэй ямаршье запасной частнуудые эндэ олоҮо болохо ха.

Мүн тус ажахын нютагайнь харгынуудай муу дээрэнээ элдэб түхэлэй машина, тракторнуд эбдэрхэй пандархай хэбтэдэг. Хэды мянган түхэриг мүнгэн зөөри эндэ хаягдаа гээшэб, даб дээрэ тоолохын аргагүй.

Районой түб — Орлигноо колхозуудай түб бууса хэрэтэр мүртэй һайн харгы оройдоо үгы шахуу. Орлигноо, жэшээнь, «Улаан Аха» хүрэһэн харгыда мантан томо шулуунуд дайралдана, хада хаосагайнь ташалуур ехэтэй. Тинхэдэ Шарнасабаһаа Эрьенэг хүртэтэр харгы бүришье муу. «Эрынгүбээ» гээшые жолоошон бүхэн һанаагаа зобожо галдаг байна. Юуб гэхэдэ, тэрэ гүбээ эгсэ үндэр, хэрбээ хоёр машина урда урдаһаа уулзаа һаа, замаа үргэлжэлүүлжэ шадахагүй. Ямар нэгэнь гэдэргээ сухариха баатай болодог. Энээнэ уламжалан, харгы дээрэ гэнтын аюулнуудшье али олон ушарна. Зүгөөр эндэхи харгы үргэн болгохо арга бии юм. Гансал эдэбхи үүсхэл хэрэгтэйл.

Улаан-Аханаа Обтой-Булаг хүртэтэр хадын ташалангаар зурыһан харгы мүн лэ яндан зандаа. Энэзүүр ябаһан олохон лэ трактор, машинануд эбдэржэ һалаһан.

Муу харгынуудтай олон маршрудые иимэ жишээ баримталан үшөөшье дурдажа боломоор.

Манай районой харгы зайнабарилдаг, ашаглагдаг зоны Түнхэнэй районһоо мэдэлтэй юм. Тинхэлээрээ харгы зайнабарилха участогай арга боломжонь бага болоно. Манай, районно Соведэй гүйсэдком район доторхи харгы зайнабарилха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха ёнотой.

Д. ДУГАРОВ,
худөө бэшэгшэ.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН САНАНАҺАА

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ДЭБЭРГЭНЭ

ВАРШАВА. Социализмда харша КОС-КОР гэдэг эмхиин удамаршад, «Солидарность» гэжэ профсоюзна нэгэдэлэй хүтэлээрнин хархис этэгээдүүд орон доторхи шахардуу байдалые үлөохэ һэдэлгэ гарган, һүйдхэлтэ яоуулгаяа дээдэ нургуулинуудта абаашаад байна.

Үшар юуб гэхэдэ, промышленна предприятинуудтахи забастовкануд, экономическа байдал муудхаадаг, түбхын түрүүн ажалшадта хохидол ушаруулдаг байнан дээрэһээ улад зоной дунда улам ехээр хүндөө оууража байнхан. Тиимэһээ социализмда харша этэгээдүүд Польшын институдууд ба университедүүдэ заоастовко эмхидхэхэ гэжэ оролдоно.

Тэдэнэр Вроцлавска университедэй оа оусад хэдэн дээдэ нургуулинуудай студентнэрэй дунда заоастовко үүдхэһэн байна. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, социализмда харша этэгээдүүд орон доторхи шахардуу байдалые саашадань улам дэбэргэхэ, оршон байдалай зайнаралгада һаад тойбо татаха гэжэ оролдоно.

ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

□ **Москвада нээгдэхэеэ байгаа КПСС-эй XXVI съезд үүгэхэтэ добтолгын шэнэ шата болохо, удаадахи табан жилдэ, 1990 он хүртэрхи үедэ Совет гүрэнэй хүгжэлтыи хараа шэглэлые тодорхойлхо ааһна,—гэжэ БКП-гэй ЦК-гаи орган «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.—Энэ хадаа Соведүүдэй ороной хүгжэлтын хараанууд ба шэглэлнүүд байхаһаа гадна мүн түүхын эршэ түгэс дабшалтын шатануд болохо. Советскэ Союзаи Коммунис парти өөрынгөө энэ хүндэтэ үүргые нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ.**

□ **ПОРП-ын ЦК-гай нэгдэхи секретарь С. Каниин ЧССР-тэ, ГДР-тэ албанай хэрэгээр ошоһые, КПЧ-гэй ЦК-гаи Генеральна секретарь С. Гусаатай, СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккертой хэлэн хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлхэ зуураа, Польшын «Жиче Варшавы» нигэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ. Хөөрэлдөөнүүдүүгэеэ бүрин ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ, бүхы асуудалнуудаар адли хараа бодолнуудтай байныень элирхэйлэн харуулаа. «Манай оронуудай ба партинуудай политикын бата үндэнэ һуури бологшо Варшавска Договорой эмхиин ба СЭВ-эн оршом соо бата хани барисаанай, нягта харилсаата ябуулгын интернационалис һабагша холбоотой байнаниинь уузалгануудай үедэ лаблагдаа»,—гэжэ тус газетэ бэшэнэ.**

□ **Ядерна шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые тараан тодохохо гэһэн Америкын түсэбүүдтэ Нидерландын, Бельгиин ба Баруун Европын бусад оронуудай олонинтын улам ехээр эсэргүүсэдэг болжо байные Лондоной «Файнэншл таймс» тэмдэглэнэ.**

(ТАСС).

БОННДО «НЮУСА УУЛЗАЛГА» БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК. «США-гай Европын түроан гол союзнигаи гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд Америкын шэнэ захиргаанай гадаадын политикын Европодо ямар хойшолонгуудтаи банхые зүбшэн хэлсэхын тула Баруун Германиин нинслэлдэ нюусаар уулзаба» — гэжэ АП агентство Боннһоо мэдээсээ. Уулзалгада ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Геншер, Франциин—Франсуа-Понсе, Великобританнин — лорд Каррингтон гэгшэд хабаадаһан байна. Тус агентствын мэдээсэһэнэй ёноор, «Үнгэрэгшэ четвергдэ болопон хөөрэлдөөнүүд тухаи тодорхой мэдээнүүдые мэдээсэхээ Боннои правительствын түлөөлэгшэд арсаа». Совет орондо харша үгэ хүүрнүүдэи Вашингтондо ехээр тараагдадаг болоһондонь «ФРГ-гэи дэгүүр тушаалтай зарим нюурнууд һанаата болоно, «шахардуу байдал һуларуулгын хэрэгтэ тэрэнь аюул тохеолдуулжа болохо» гэзд тэдэнэр тоолоно.

«Шахардуу байдал һуларуулха» гээшэ мүнөө Вашингтондо хараалаи үгэнүүд шэнгеэр ойлгогдоно, харин Баруун Европодо, илангаяа Франци оа ФРГ-дэ, шахардуу байдал һуларуулга — тон шухала хэрэг» гэзд тоологдоно гэжэ Америкын «Крисчен саненс монитор» газетэ тэмдэглэнэ. «Шахардуу байдал һуларуулгын замһаа эдэнние түлөөн хадуруулха гэлэн США-гай ямаршье һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү хамтын фронтоор тэмсэхэбди гэжэ ойлгохоор Баруун-европынхид мэдүүлнэ», — гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

«САЛЬВАДОРОЙ ОЙРО БҮ ХҮРЭГТЫ!»

САН-ФРАНЦИСКО. Американ олонинтын ехэ жагсаал ба митинг «Сальвадорой ойро бү хүрэгтый» гэһэн уряа доро эндэ үнгэрэгдөө. США-гай баруун эрье шадарай докернууд, студентэр, нинтын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд түбэй Америкын энэ ороной арад зоной национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе мүрдэхэ дарахаһэдэлгэ гаргажа байгаа Сальвадорой хунтада Вашингтоной зүгһөө сэрэгэй ба экономическа туналамжа улам ехээр үзүүлжэ байнынь зэбүүрхэн буруушаана.

Митингдэ хабаадагшад США-гай президент Рейганай нээмэл бэшэг эльгээхэдээ, Сальвадорой хэрэгүүдтэ ямараараршье хамааралгые, тэрэ тоодо Гватемалын ба Гондурасан алууршадые Вашингтоной хэрэглэдэг ябадал эсэслэн болюулха эрилтэ табиба. Хүнэй эрхэ, өөнэдынгөө оандал өөнэдөө тодорхойлхо, сүлөөтэй ажабаиха эрадуудай эрхэ хүндэлдэг бүхы хүнүүд нимэ эрилтэ табина гэжэ тэрэ бэшэг доторнь хэлэгдэнэ.

М. ТЭТЧЕР АМЕРИКАН ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ УУЛЗАБА

ЛОНДОН. Великобританиин премьер-министр М. Тэтчер президент Р. Рейгантэй, американ захиргаанай бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхын тула энэ һарын һүүл багта США ошохоёо байнантай дашарамдуулан, американ бүлэг журналистнуудтай уулзаба.

Вашингтоной дай жүрөөдэдэг эрмэлзэлые ходоодоо дэмжэдэг өөрынгөө правительствын хараа бодолые баримталан, М. Тэтчер США-гай сэрэгэй түсэбүүдые консерваторнуудаи кабинет дэмжэнэ гэжэ Сагаан байшангые дахин найдуулаа.

Гэхэ зуура, американ корреспондентнүүдэи мэдээсэһэнэй ёноор, нейтронно зэбсэг бүтээжэ эхилхэ ба Баруун Европодо тараан тодохохо гэһэн США-гай һанаашалгын соносхогдоһонтой дашарамдуулан гараһан асуудалнуудта харюусахадаа, М. Тэтчер «болгоомжотой хараа бодол» баримталоа. «Тиимэ зэбсэг тушаа тодорхой дурадхалнууд мүнөө манда үгы. Нейтронно бомбо тухаи асуудал мүнөөнэй байдалдаа үлэхэ ёнотой» гэжэ тэрэ хэлээ юм ха.

Европо түбидэ нейтронно бомбо тараан тодохохо һэдэлгэнүүдтэй холбоотои ямаршье яоуулгын Англида, тэрэшэлэн Баруун Европын оусад оронуудта эрид буруушаалаар үгтагдадаг банханиинь болгоомжотойгоор харюусаһанай шалтагаан болоно. Ядерна зэбсэгһээ, нейтронно бомбоһоо арсаха эрилтэ табиһан, 550 мянган хүнэй гар табилгатай бэшэгые Ядерна зэбсэг хуряахын түлөө хүдэлөөн бусад эмхинүүдэй дэмжэлгэтэйгээр ойрын үдэрнүүдтэ М. Тэтчерэй нэрэ дээрэ эльгээгээ.

А. ХЕЙГЭЙ ХАРАТА ЬАНААШАЛГА

ВАШИНГТОН. Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдэ улам сөөрэ хаяаарна байнаиаа сагаарулуулха нөөлгэ гарган, США-гай захиргаан конгрессэй гишүүдые идхана. США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг гол конгрессменүүдэй уулзаа хадаа, Сальвадортохи хёмороондо Куба оа Советскэ Союз «хаяаарна» гэжэ худалаар хэлэһэн байна. Куба, Эфиопи ба Ньстнам Никарагуагаар дамжуулан Сальвадорой партизануудта зэбсэгүүдые эльгээнэ гэжэ хардана.

Энэ жилдэ хоёр мянга гаран юрын эрхэтэдые аланан Сальвадорой хунтада үзүүлдэг американ сэрэгэй туналамжаяа бүри ехэ болгожо байнаиаа далдалхын тула, Холбоото Штадуудай гадаадын политическэ зуриаанай хүтэлбэрилэгшэ иимэ худал хуурмаг үгэнүүдые хэрэглэнэ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ МАГИСТРАЛИЙЕ БАРИЛГАДА БА АШАГЛАЛГАДА ХАБААДАЖА ОНСО ШАЛГАРАГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай магистралие барилгада ба ашаглалгада туйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-нэ:

Еловская Роза Григорьевнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын үйлэдбэриин технологическа комплектацийн управлениин кранай машинист.

Еременко Капиталина Алексеевнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 648-дахи поездын радиооператор.

Жанаев Владимир Амгалановичые — Зүүн Сибириин граждан авиацийн управлениин авиационно техник.

Загрийчук Федор Семеновичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 161-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын бульдозерой машинист.

Ильин Юрий Александровичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын 140-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын хүдэлмэрилэгшэ.

Каверзин Николай Михайловичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 138-дахи оньһожоруулагдамал колоннын бульдозерой машинист.

Казаринова Надежда Ивановнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 575-дахи ОРС-ын тогоошон.

Калашников Михаил Васильевичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын пилорамын машинистнүүдэй бригадир.

Киреев Геннадий Савельевичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 1-дахи автобазы автомобилийн жолоошон.

Киселев Юрий Родионовичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 139-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын экскаваторай машинист.

Клейменов Виктор Федоровичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын мастер.

Косарева Татьяна Евгеньевнае — Байгал-Амарай түмэр замай магистралийн барилгын талаар дирекцийн санитарка.

Кузьмин Николай Георгиевичые — «БАМтрансгехмонтаж» трестын барилга-хабсаралгын тусхай шэглэлтэй 82-дахи поездын токарь.

Курамин Владимир Ивановичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 572-дахи поездын электро-гагнууршан.

Лакатош Василий Васильевичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хабсаргагшадай бригадир.

Лапик Любовь Ивановнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» ОРС-ын 12-дахи тоннельнэ отрядай ОРС-ын хилээмэ баригшадай бригадир.

Латышев Павел Николаевичые — «Востоксибэлектросетьстрой» трестын 104-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын электромонтер-линейщик.

Леонова Евдокия Алексеевнае — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станцийн хүдэлмэрилэгшэ.

Мешков Иван Павловичые — «БАМтрансвзрывпром» трестын тусхай шэглэлтэй 88-дахи управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

Михайлов Александр Михайловичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын 53-дахи мостоотрядай хабсаргагшадай бригадир.

Насинкова Тамара Петровнае — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 18-дахи тоннельнэ отрядай маляр.

Николаев Павел Семеновичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир.

Олении Иван Федоровичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 11-дэхи тоннельнэ отрядай слесарь.

Плюснин Владимир Иннокентьевичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын зайнабарилгын-прокатна базаын электро-гагнууршан.

Погорецкая Любовь Александровнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 648-дахи поездын штукатур.

Савастьян Леонид Георгиевичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 139-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын бульдозерой машинист.

Савиновский Алексей Ивановичые — Улаан-Үдэй Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой слесарь.

Санникова Тамара Михайловнае — капитальна һомолгонуудай Бүхэсоюзна банкын Байгал-Амарай конторын Хойто-Байгалай отделениин эрхилэгшэ.

Сиденова Галина Пурбоевнае — «Нижнеангарскстроймонтаж» ОРС-ын барилга-хабсаралгын 572 поездын ОРС-ын наймаалагша.

Скородумов Виталий Иосифовичые — Зүүн Сибириин гол мүрэнэй пароходствын катерай капитан.

Сморчков Владимир Максимовичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 607-дахи поездын хүдэлмэрилэгшэ.

Сурков Виктор Михайловичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын электрогаз-гагнууршан.

Сыромятников Иван Григорьевичые — «БАМтрансгехмонтаж» трестын барилга-хабсаралгын тусхай шэглэлтэй 82-дахи поездын электрогаз-гагнууршан.

Трофимов Геннадий Александровичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын 53-дахи мостоотрядай арматурщик.

Федько Николай Андреевичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 608-дахи поездын кранай машинист.

Халзанова Екатерина Николаевнае—барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин оньһожоруулгын управлениин радиооператор.

Шамсутдинов Масгут Бареевичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 2-дахи автобазын автомобилийн жолоошон.

Шевченко Евгений Павловичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин үйлэдбэриин - технологическа комплектацийн управлениин стропальщигуудай бригадир.

Ширабон Бадма Цыреновичые — «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын барилга-хабсаралгын 572-дахи поездын комсомолой комитедэй секретарь.

Щепов Владимир Кузьмичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 142-дахи оньһожоруулагдамал колоннын автомобилийн жолоошон.

Щеренко Владимир Федоровичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 137-дахи оньһожоруулагдамал колоннын автомобилийн жолоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной февралиин 5.

Соёлой һонин

„ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ МҮНДЭЛҺЭН УШАР“

Иимэ нэрэтэй баледэй премьерэ үржадэр болобо.

Адам ба Еваа тухай домог үни холо сагһаа хойшо хүн зоной сэдьхэл зүрхые, ухаан бодолые эзэлдэг гээшэ. Гэбэшье хүн бүхэн энэ домогые тон еврынхээрээ ойлгохо, юушьеб өөрһөө нэмэхэ, хороохо дүүрэн эрхэтэй юм.

Францийн уран зураша Жан Эффель энэ домогые өөрын нюдөөр хаража, угаа һонирхолтой зурагуудые бии болгоһон юм. Жэшээнь, дэлгэр сагаан сэдьхэлтэй, хамаг юумэ бии болгохо, мүндэлүүлхэ гэжэ амар заягүй ябадаг Бурханай, халдаһан юумэндээ нозог нобшо, һуури байрагүй, хараһан юумэеэ наада харадаг Шүдхэрэй, үхибүүд шэнги гэнэн хонгор Адам Ева хоёрой түхэл маягуудые зурагуудтаа гаргаһан байгаа.

Уран зураашын эдэ зурагууд Ленинградай композитор, СССР-эй арадай артист Андрей Петровто арагүй һайшаагдаа һэн. Тиигэжэ тэрэ Жан Эффелийн зурагуудһаа үндэһэлжэ, тус баледэй хүгжэм зохёоһон байна. Хорогүйхэн шог зугаа, тиигэжэ байтараа, юртэмсэ дэлхэйн жама ёһые тааха, таниха гэһэн хүсэлдэ диилдэһэн хүгжэмэй аялга байгаалиин бар хүсэнтэй тэмсэжэ байһан мэтээр дуулдана. Ябаһаар, үүн удхата философско удха дааһан хүгжэм бии боложо, баледэй гол удхые гаргана. «Ганса сусал гал болохогүй, ганса хүн хүн болохогүй» гэһэн оньһон үгын түгэс удха мэтэ, хүнүүдэй бэе бэз ойлголсоод, суг хамта һуугаа һаань, ямаршье юумэн аймшагтай бэшэ, харин муу һайн хоёрой алиниинь илахаб, хүнүүдэй хүсэнһөө, инаг дурань-һаа бүхы юумэн эхитэй гэһэн философско бодол хадаа баледэй гол удха.

Манай Улаан-Удын хореографическа училищи дүүргэһэн, һүүлээрнь Ленинградай соёлой институтай тусхай факультет дүүргэһэн балетмейстер Анатолий Голышев энэ баледые найруулан табяа.

Адамай ролиие Буряадай АССР-эй габьяата артист В. Андреев, Евын ролиие бэлигтэй залуу балерина Т. Дудеева, Бурханай ролиие Г. Мергенев, Эрэ шүдхэрэй ролиие Буряадай АССР-эй артист Ю. Муруев, Эмэ шүдхэрэй ролиие И. Муруева гэгшэд гүйсэдхэжэ, хараг шадай халуун альга ташалгаар үдэшүүлһэн байна.

Б. ЮНДУНОВ.

КИНО—МҮНХЭРЬЭН АЖАБАЙДАЛ

Кино буулгаха дуратайшуулай республиканска конкурс эндэ һаяхан үнгэрбэ. Тус конкурс партийн XXVI съездэ зорюулагдаа. Иимэ конкурс нэгэдэхээр, кино буулгаха дуратайшуулай зохёохы ажалай тоосоон, хоёрдохёор, бэе бэетээ дүй дүршэлөө хубаалдалга болоно.

Тус конкурсдо 27 кино ,табигдаа. Киноочерк, репортаж, алибаа юумэ зураглаһан, ажабайдалһаа хэһэг харуулһан богонихон фильмүүд болон аяншалгада ябахадаа буулгаһан зураглалнууд болоно.

Борис Моргунов БАМ-да яһала үнинэй хүдэлдэг юм. Тэрэ бүхы сүлөөтэй сагаа кино буулгажа тэрэнэй «Удаан хүлеэгдэһэн үе ерэбэ», «Байгалай тоннелиин түрүүшын алхамуудаа», «Арбан нэгэдэхи миһэрнэ» гэһэн богонихон фильмүүдые конкурсдо асаржа, харагшадай һайшаалда хүртэбэ. Тэрэ нэгэдэхи шанда хүртэнэн, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Хоёрдохи шанда Анатолий Зуев хүртэбэ. Тэрэнэй «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэжэ фильм дайнай үеын хроника болон мүнөөдэрэй байдал хоёрые ехэ тааруугаар холбоно. Тус фильм дүүрэһэн удхатай боложо шадаа. Кино буулгалгын бүхы арга боломжонууд үлүү дутуугүй хэрэглэгдэһэн байна.

«ЛВРЗ-фильм» гэжэ студиин «Түмэршэ дарханай хүрим» ба Виктор Васильевай «Орогнын зураглалнууд» гэһэн фильмүүд гурбадахи шанда хүртэбэ.

Манай корр.

Римма Владимировна Хартаева — залуу мэргэжэлтэ. Тэрэ медицинскэ сестрануудай курса амжалтатайгаар дүүргээ юм. Тэрэ сүлөө сагаа гарахада, хүүгэдтэ һонин ном уншажа үгэхэ гү, али онтохон, һонирхолтой ушаралта ябадалнуудые хөөрэжэ үгэдэг юм. Хүүгэд хүмүүжүүлэгшэдээ дуратай, дахаад лэ ябадаг, харан сасуу тэрэнээ тойрошодог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. В. Хартаева үхибүүдтэ ном уншажа һууна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ДУУГААР ДҮҮРЭҺЭН УУЛЗАЛГА

Мяха-консервын комбинадай хамтын байра соо поздүүд Гунга Чимитов Анатолий Щитов хоёртой һаяхан уулзалга болобо. Залуушуулай хамтын байрын улаан булан соо хүн зон олоороо суглларба.

Комбинадай залуу хүдэлмэришэд поздэзэр һонирходог байна.

Гунга Чимитовэй «Мана һохор» гэжэ баснияа уншахада, зал соо хүхэ энеэдэн болобо. Удаань Г. Чимитовэй үгэ дээрэ композитор А. Андреевэй бэшэһэн «Инаг дураяа гамнаарай» гэжэ дууе залуушуул ирагуу гоёор дуулажа, айлшан поздтэ иигэжэ баяр хүргэжэ байһанаа мэдүүлһэн байна.

Поэт А. Щитов һүүлэй үедэ бэшэһэн шүлэгүүдээ уншаһан, хүнүүдэй һураһан асуулгаа хариулжа, зал соо хүхэ энеэдэн болобо. Удаань Г. Чимитовэй үгэ дээрэ композитор А. Андреевэй бэшэһэн «Инаг дураяа гамнаарай» гэжэ дууе залуушуул ирагуу гоёор дуулажа, айлшан поздтэ иигэжэ баяр хүргэжэ байһанаа мэдүүлһэн байна.

Поэт А. Щитов һүүлэй үедэ бэшэһэн шүлэгүүдээ уншаһан, хүнүүдэй һураһан асуулгаа хариулжа, айлшан поздтэ иигэжэ баяр хүргэжэ байһанаа мэдүүлһэн байна.

Мяха-консервын комбинадай хамтын байра соо үнгэрһэн энэ үдэшэ бүхы хүнүүдтэ баяр асарһанинь ехэ һайшаалтай. Илангаяа ехэ баяр манай айлшадта асараа гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, залуушуул буряад поэзиин хүгжэлтэдэ хабаагүй бэшэ байһанаа харуулаа бшуу.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
4-дэхи ШРМ-эй багша.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ҮДЭШЭ

«В. И. Ленин совет литература болон искусствада» гэһэн темаэр Хурамхааная районой нураглшадай литературна конкурс үнгөрсөгдөбэ. Ленинскэ тематикаар литературна ба уралан бүтээлэгын кружоогуудай үрэн выставкэ эмхидхэгдээ. Эндэ Хурамхааная дунда нурэгуулгин нураглша Батор Будаевай зурагууд үндэрөөр сэлгэдэбэ. Модон дээрэ һиилһэн Ленинэй дүрснүүд, ажабайдалынь болон ажал ябуулгынь харуулһан планшедүүд, броненоездын, крейсерэй макетууд болон бэшэшье һонирхолтой бүтээлнүүд хүн зоной анхарал татаа.

Уншагшадай конкурс дээрэ олон шүлэг, дуунуудэ зэдэлээ. Шалгалтын комисси Гаарсын дунда нурэгуулгин 8-дахи классай нураглша Дышигма Гомбоевагай, Бархеная дунда нурэгуулгин нураглша Герман Бадмаевай бэлиг шадабариие тэмдэглээ. Литературна викторинын исуудалнуудта харюусахын тула уран зохёолой ленинианые мэдэхэ хэрэгтэй байгаа. Хурамхааная дунда нурэгуулгин нураглша Майя Марханова бэшэнхээ булюу мэдэхэ байгаа.

Конкурсдо табигдаһан рефераануд хамгаалгдоо. Гаарсын дунда нурэгуулгин арбадахи классай нураглша Галя Занданова Николай Дамдиновай зохёолнуудо соо В. И. Ленинэй дүрэн яа'а харуулагдаһан тусхай рефериндаа һайнаар хамгаалжа байна.

Районой конкурсдо онсо шилгарһан нураглшад хабарай амаралтын үеэр Улаан-Удэ хотодо үнгөрсөгдөхэ республиканска конкурсдо хабаадаха юм.

С. ЦЫДЫПОВА.

ДУУ, ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ гартнин XXVI съездэ зорюулагдаһан уран һанхаанай коллективүүдэй харалга республика доторнай үргэлжэлһөөр. БАМ-ай барилгашадай клубууд болон соёлой байшангуудай зуу гаран коллективүүд энэ харалгада хабаадалсана. Уран һайханай хүдэлмэридэ хабаадалсадаг гурбан зуугаад артистнууд өөһэд өөһэдынгөө бэлиг шадабари харуулжа эхилбэ.

Харагшадта мэдээжэ болоһон коллективуудтэй хамта тоннельнэ арбан наймадахи отрядай дуу, хүгжэмэй «Время» гэнэ ансамбль, Северобайкальск тосхоной хүүгэдэй ансамбль хүн зондо хани халуунаар уггагдаа. БАМ-ай Буриадай участогай уран һайханай коллективүүдэй түгэсхэлэй харалгада 150 шахуу гүйсэдхэгшэд хабаадалсаха болобо.

Д.-Д. ЦЫБЕНОВ.

ХАМТЫН ХҮСЭ ӘЛСҮҮЛХЭ

Совет хүүлийн гол ёһонуудые хазагайруулдаг үнэрнүүдые элирүүлжэ, нинтын гурим журамые эбдэгшэдтэй эрид тэмсэл ябуулха гээшэ обществымнай урда тавигдаһан зорилгуудай нэгэн болоно. Илангаяа гэрбүлэдөө хэрүүл шуула татадаг, хүрөнэртэйгөө харилсаатаа муудаһан хүнүүдэй байра байдалдань оролсожо, зүб буруу талыень тодорхойлхо гээшэ бэрхэтэй юм. Бэе бээ муу муухайгаар хараараа, сохихо, гэмтээхэһээ эхилээд, хүнэй ами наһанда аюултай үйлэ хэрэгүудые һүйдхэгшэд үшөөл үшарһаар ааб даа.

Хуулида харша эдэ ябадалнууд тухай бодомжолоод үзэхэдэ, олохинь һогтуушуулай гэмээр болоһон байдаг. Жэшээлхэдэ, эрхэтэй Курочкин үйлсөөр ябаад, Арсентьев гэгшэтэй ушаржа, гэртээ дахуулжа абаашаа ха. Курочкинай гэртэ опоод, хоюулан архи ууха үедөө Арсентьевынь хэрүүл эхилээд, нүгөөдөөэ сохибо. Харюудань Курочкин Арсентьевэй хутагаар хадхажа, шархатуулаа. Үгышье •haa, ушөөн нэгэ жэшээ. Үбгэ һамган Яковлевтан саг үргэлжэ архидадаг, хоёр үхибүүдээ огто харуулһагүй байлгадаг байгаа. Ушар нимэһээ тэдэнэр түрэлхидэй эрхэнээ хаһагдаһан юм.

Нимэ ушарнуудһаа уламжалан, ямар ажаглалта хэлтэйб гэбэл, ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана һохэ гү, али предприятнуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө гэр бүлын байдалда оролсохоёо хэмшээрхэдэг юм. Энэ тон буруу һанамжа мүн. Юуб гэхэдэ, архи уудаг, халирхай ябадал гаргадаг, хүндэ суг хүдэлдэг нүхэдынь лэ нэн түрүүн түшэг тулгуринь боложо, гэр бүлынь байдалда анхарал табиха зоргэтэй ха юм. Жэшээлхэдэ, ГРЭС-эй барилгын управленийн электрохабсаргагша С. Т. Чирков эндэхи гэр байрын-коммунальна таһагта штукатурщиордэгшээр хүдэлдэг З. А. Ивлеватай хубиа нэгэдүүлһэн юм. Тиин эдэ хоёрнай түрүүнын үдэрһөө толгойгоо архяар манарууладаг лэ, нанашададаг байба. Эзлжээтэ нимэ архидалгынгаа үедэ Ивлевань һүхэ абажа, Чирковойгоо шэлэ хүзүү руу хэдэ дахин буулгажархёо. Эдэнэрэй үдэр бүри шахуу архидадаг, сохилсодогые управленийнхид һайн мэдэдэг байбашье, һоргылэмжын нэгэшье хэмжээ абаагүй байһан.

Хүдэлмэришэдэй суглааануудай, гурим журам хазагайруулгые һэргылдэг советдэй, мүн бусадшье олон аргаар үзүүлэгдэдэг нүлөөгэй үүргэ дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала гэжэ тобшолоё. Гурим журам сахиха талаар байгуулагдаһан нинтын пунктнуудай ажал ябуулга эдэбхижүүлхэ шухала. Комсомолой оперативна отрядуудта, арадай һайн дуранай дружинануудта, нүхэдэй сүүдүүдтэ, наһала гүнсөөдүйшүүлэй хэрэгүудые хаража үзэдэг инспекциүүдтэ нимэ пункт эмхидхэлэйнь түб боложо үгэдэг байна.

Улаан-Удэ хотодо нимэ пунктнуудай дэргэдэхи нинтын зарим советдүүд шадамар бэрхээр хүдэлмэреэ эрхилдэг. Загорск посёлогто, шэлэй заводто, мяха-консервын комбинадта, Сэлэнгын, Зэдын, Ярруунын районуудта нимэ пунктнууд һайшаалта үүсхэлнүүдээрээ, үйлэ хэрэгүүдээрээ мэдээжэ болонхой. Хүн зонһоо ороһон гомдолнуудые саг соонь хаража үзэхэ, зүб шиидхэбэри абаха, тусхай ажаглалтада байгшадые хинан шалгаха, арадай һайн дуранай дружинын гэшүүдтэ зүбшэл заабари үгэхэ гэхэ мэтэнээ эхилээд уялга зорилгонууд олон.

Обществын зарим гэшүүдэй аяг аашата ябадал гаргалгые һэргылхэ талаар хүдэлмэри тусхай бодомжото тусэбэй ёһоор ябуулагдаха ёһотой. Гэбэшье нинтэ хүн зон, участогай инспекторнуд журам хазагайруулагша тушаа хэнээлтын нэгэ хэмжээ абаһанай удаа саашанхи хиналтала алдажархидаг.

Олонхи коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө сүлөө сагаа ямараар үнгэргэдэгөөр һонирходогүй, юушье хээ һаань, өөһэдынь дуран гэжэ буруу тоолодог. Хуулиг хазагайруулагша бүхэнние элишэлжэ хэлээхэ, саашадаа нимэ ябадал гаргахагүйнь тула һэргылхэ гээшэ олонинтын зорилго мүн.

Н. КАЗАЗАЕВ,
республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

Кабанскын районой сейсмическэ станцийн директор В. Х. Ходошкинов ингэжэ мэдээсэбэ:

— Үсэгэлдэр, февралиин 19-нэй үглөөнэй 9 час 49 минутада республика дотор газар хүдэлбэ. Байгал далайн Ольхон аралай урда захада гэжэ тодорхойлгодоһон эпицентрынь 4 балл хүсэтэй байгаа. Байгалай эрье зубшаад, мүн Улаан-Удэ хотодо 3—4 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн байна.

Заншалта дүрбэдэхи

Хэрэн тосхоной хүүгэдэй спортын һүргуулийн зал соо эдиршүүлэй дунда дүрэ бүлаалдалгын барилдаагаар Алдар Солын гурбан пилын орденуудаар шагнагдаһан Самбу Хайдапович Булуговай шанда хүртэхын түлөө заншалта дүрбэдэхи мүрысөөн БНССР-ийн XXVI съездэ зорюулагдан үнгэргэгдөбэ.

Мүрысөөндэ Түнхэнэй районой бүхэшүүлнэ гадна Улаан-Удын «Динамо» бүлгэмэй, хүүгэдэй спортын долоодохи һургуулийн болон аэрофлодой, мүн Баргажанай, Хурамхааная, Хэжэнгын, Зэдын, Захаамнай, Ахын районуудай болон Усть-Ордын буряадай национальна округой эдир барилдаашад хабаадалсаа. Хамтдаа 180 эдир спортсмен Булуговай шанда хүртэхын түлөө тэмсэбэ.

Мүрысөөндэ хабаадагшаа СССР-эй барилдаанай федерацийн һаяхан ооталан абаһан шэнэ дүримэй ёһоор аха наһанай эдиршүүд (1964—65—66 оной), бага наһанай эдиршүүл (1967—68—69 оной) гэһэн хоёр бүлэгтэ хуваагдан оролцоо.

Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлэй үедөө [illegible] дунда Сергей Назаров [illegible] Анаторий Батуев, Зорикто Уханаев (бултадаа Улаан-Удэ), Баир Эжинов (Хэжэнгэ), Геннадий Замагин болон Саян Будаев (хоюулаа Түнхэн) гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэнэ үүргэтэй соолоо чемпионууд болобо.

Аха наһатанай дунда барилдаанда нуража, дүршэжэ ябаһан бүхэнүүд олон байба. Тэдэнэй барилдахые харахада һонирхолтойшье байгаа. Нүүлэй нүүлдэ өөһэд өөһэдынгөө шэнэ үүргэтэй соолоо Доржо Халтанов (Улаан-Удэ), Эрдэни Гулгенов (Баргажан), Аркадий Санжиев (Улаан-Удэ), Баир Будаев, Александр Манзаев, Юрий Майдарханов (Түнхэн) Александр Кушеев (Улаан-Удэ), Виталий Молонтоев, Сэрэн Будаев (хоюулаа Түнхэн) гэгшэд чемпионой нэрэ зэрэдэ, геройн шанда хүртэбэ.

Энээнһээ гадна Баир Будаев (Түнхэн) барилдаанай эрхим техникэ харуулһанай түлөө, Доржо Халтанов (Улаан-Удэ) һайн барилдаанай түлөө, Геннадий Ширеторов (Хурамхаан) илалта туйлахаар эрмэлэһэнэй түлөө тусхай шангуудта хүртөө.

Алдар Солын гурбан орденто баатарай шангуудта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэ.

В. ТУЛАЕВ.

ТОБШОХОНООР

БАРИЛДААН. Хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай дунда дүрэ бүлаалдалгын барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Украйнын ССР-эй Белая Церковь хотодо болобо. 32 дээдэ һургуулийн 200 гаран барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна. Буряадай хүдөө ажахын институтай суглуулагдамал командаһаа спортын мастер Владимир Балданов 57 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, хоёрдохи һуури эзэлэ. Спортын мастер Бато Дашинамжилов бронзо медальнар шагнагдаба. Тус институтай студентнэр И. Осодоев, Б. Митыпов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ табадахи һууринуудта гараһан байха юм.

ҺҮР ХАРБАЛГА. «Динамо» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй суглуулагдамал командануудай хоорондо нүхэд ёһоной мүрысөөн «Динамын» сагаалса дээрэ үнгэргэгдөө. Эдэнэр 50 болон 30 метрэй зайда харбаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэр «Динамо» бүлгэмэй мэргэшүүл һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, илалта туйлаба. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Софья Раднаева («Динамо») 598 очко абажа, түрүү һуури эзэлэ. Тус бүлгэмэй түлөөлэгшэ, һаяхан спортын мастерай нормативын дүүргэһэн Янжима Цыренжапова хоёрдохи шанда хүртэбэ.

Эрэшүүл соолоо Валерий Лазарев («Динамо») илажа гараа — 653 очко. Цыренжаб Будаев хоёрдохи һуури эзэлэбэ.

ШАТАР. «Спартак» бүлгэмэй областной советдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пионернүүдэй байшан соо үргэлжэлһөөр, 11 нааданай һүүлээр Владимир Хаханов 8,5 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Алексей Шагжиев, Анатолий Доржиев гэгшэд тэрээнһээ хахад очкогоор гээгдэнэ. Ю. Барнаков, Б. Цыреннимаев гэгшэд тус тустаа 7 очкотой болонхой. Миханай комбинадай хүдэлмэрилэгшэ В. Назимов удадахи һуури эзэлнэ. Эдэнэй хэнэйнь илажа гараха байһые һүүлшын табан наадан элирүүлхэ бшуу.

БАСКЕТБОЛ. ВЦСПС-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай зал соо болобо. Дүрбэн команда хабаадаһан байна. Эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй дундаһаа авиационно заводой түлөөлэгшэд илаба.

ХОККЕЙ. Бумбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Улаан-Удын прибор бүтээлгын заводой хоккеистнүүд «Буревестникэй» командые 6:4 тоотойгоор шүүгээ. Элхиин «Ремонтник» Шэнэ-Бэрээнэй «Урожайтай» наадахадаа 5:7 тоотойгоор булигдаһан байха юм.

Авиационно заводой «Забайкалец» түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

△ Хойто-Осетийн нинислэл — Орджоникидзе хотодо «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин федерацийн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн энэ нааданда хабаадаһан манай республикын түлөөлэгшэ Татьяна Калашникова гурбадахи һуури эзэлээ. Тэрэ 1500 метрэй зайда урилдахадаа, тэрэнээ 14 минута 13,5 секунда соо гаталаа юм.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

УЛАМ ОЛОШОРБО

Республикын олзоборилгын ажахынууд арбадахи табан жэлдэ олзотой һаанаар хүдэлжэ гараа. Хүдэлмэрилэгшэдынь баргаалинн баялигуудые суглуулжа, ан, арьлаганай арһа, мяха гүрэндэ туналаха талаар табан жэлэйнгээ түсэбые октябрийн долоон болотор, жэлэйнгээ түсэбые хэдэн һараар урид дүүргэһэн байна. 1975 оной хитой сасуулбал, гүрэнэй олзоборилгын ажахынуудта продукци абалга алар 81 процентээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй болон арбадахи табан жэлэй хүдэлмэрийн дүнгүүдтэ зорюулагдаһан суглаан һаяхан болобо. Республикын районуудай олзоборилгын управленийн начальник нүхэр Москвагийн сегэрагшадта ангуушадай үнгэрһэн жэлдэ түйлаһан амжалта тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Табан жэл соо Байгал далайн оршондохи байгаали, ургамал, амитадые хамгаалха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдэ. Арбан заказник шэнээр байгуулагдажа, тэдэнэй нинтэ тоонь гушаад болобо. Эдэ хадаа Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта орходоо һураггүй олон болоно. Заказнигуудта ан амитадые олошоруулха агнуурийн биотехническэ хэмжээнүүд саг үргэлжэ бэелүүлэгдэжэ байдаг. Үна сөөрэмүүдтэ ондатранууудые абаашажа табиха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэ. Хоёр мянгаад ондатра шэнэ газарта абаашагдажа, нютагжуулагдахадаа, олошоржо захаһан байна.

Манай корр.

Гүрэнэй автоинспекци мэдээсэнэ

Автомобиль, мотоцикл, прицепүүдэй техническэ талаараа ашаглалгада бэлэн байһанние шалгаха дүримтэй зохицуулаа, Буряадай АССР-эй Мнһистрнүүдэй Соведэй 1981 оной февралиин 6-да баталан абаһан захиралтые сһоор республикын предприяти, албан зургаан, организацинуудай, тэрэшэлэн ажалшадай хубинай автомобильнуудэй, мотоцикл болон прицепүүдэй техническэ эзлжэлтэ шалгалта нимэ болзорнуудта үнгэргэгдэхэ болобо:

1981 оной мартын 15-һаа майн 1 болотор гүрэнэй бүхы автотранспортнууд;

1981 оной апрелиин 1-һээ июлиин 1 болотор ажалшадай хубинай автомототранспорт.

1981 оной сентябрийн 25-һаа октябрийн 25 болотор— автобусуудай, хүнгэн «такси» автомобильнуудай техническэ харалга хөөрдохео үнгэргэгдэхэ.

Түхэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаһан һайн баазатай предприятинуудта автотранспортынь техническэ харалга графигай ёһоор үнгэргэдэхэ байна. Тиимэ эрхэ байдалгүй предприяти, эмхи зурагаануud гүрэнэй автоинспекцийн мэдээсэл соо заагдаһан газарта саг соонь бүхы автотранспортаа асарха болоно.

Техническэ харууһа хэдэг станцийн хүдэлмэрилэгшэд хубинай автотранспорт техническэ талаар харалгада хабадуулагдахань. Энэ станцида автомобиль, мотоциклнуудые харалга эзэдэйнь дураар хэгдэхэ эргэтэй.

Станцида техническэ шалгалта гараһанай һүүлээр автомототранспортын эзэн нимэ документнүүдые автоинспекциндэ асарха болоно: тогтоогдомол формотой справка, техническэ паспорт, шалгалта гараһанай түлөө түлэгдэнэн мүнгэнэй квитанци, хубинь автомототранспорт-һаа татабариде түлэгдэнэн мүнгэнэй квитанци, машина жолоодохо үнэмшэлгэ, табан жэлэй болзортойгоор үгтэһэн медсправка.

Хубини хэрэглэмжэдэ байһан автомобиль, мотоцикл, прицепүүдые эзэнэйнь үгэһэн үнэмшэлгөөр (доверенность) техническэ шалгалтада ондоо эрхэтэдэй асархада болохо.

Хубини хэрэглэмжын автомобиль, мотоциклай эзэдтэ Гүрэнэй автоинспекци техническэ харууһа гараһан тухайнь тусхан талон үгэдэг гээшэ. Тэрэнь автомашкынь урдахи шэлэй баруун гар талын доодо буланда нягдаха ёһотой.

Тиимэ талонгүйгөөр автомототранспорт жолоодохонь хорюулгай.

СӘНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Карл Маркс. Залуу наһандаа». (7-дохи серия). 11.20—«Арадай оюун бэлиг»—баримтата фильм. 12.20—Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Свердловско киностудийн эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 16.30 — «Горизонт».

Улаан-Удэ. 17.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.00 — **«КПСС-эй XXVI съездын делегадууд тухай хөөрэнэбди».**

Москва. 18.20 —Үхибүүдтэ. «От семи до двенадцати»—фильм. 19.35 —«Жэлэй 4 саг» — мультфильм. 19.45 — **«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».** 22.00 —**«КПСС-эй XXVI съездые угтуулан».** РСФСР-тэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Сагые ахиг-шад» — баримтата фильм. Искусствын уран бэлигтэнэй, залуу артистнуудай концерт. 22.00 — «Время». 22.45 — «Концертын үргэлжэлэл. 23.35 — «Эрмитаж». 00.10 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.30—«Москвагай комсомолой ажал хэрэг». 18.00 — РСФСР-эй габьяата артистка О. Эрдели наадана.

Улаан-Удэ. 18.20— Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Колокольчик» гэжэ хүүгэдэй саадай үхибүүд наадаха. 18.40—«Манай айлшад». 19.10—«Эхэ ороноо магтан дуулана»—концерт. 22.00—Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан литературна үдэшэ.

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

ХУУШАН ТҮХЭЛДӨӨ ОРОБО

«С. М. Буденнын бэлэ[illegible] нэн часы хуушан түхэлдөө [illegible] бо. Тон һайн ябадалтай. [illegible] хим хүдэлмэрширнтнай [illegible] баяр баясхалан хүргэнэбэ. [illegible] тын уран гартаа П. Е. Е[illegible] ков Москвада ажанууда[illegible] ставкада гараһан полковн[illegible] В. Овчаренкэнээ иимэ бэ[illegible] ябаба.

Граждан дайнай үедэ мор[illegible] сэрэшэдэ барюулагдаһан «[illegible] вал Буре» гэдэг фирмын [illegible] сы 60 жэлэй турша соо ехэ [illegible] дэжэ мүүдаһан байгаа. Тэ[illegible] наа нэльбэн заһабарилха [illegible] сагүй байна гэжэ нишлэл [illegible] тын эзэл дүршэл ехэтэй м[illegible] тернууд нэгэн һанаалтайг[illegible] мэдүүлээ нэн. Гэбэшье арми[illegible] командирай бэлэг П. Ермачо[illegible] вой гарта ороһон байгаа. Э[illegible] тэ үрдын часыкуудые [illegible] лууажа заһабарилдаг түүх[illegible] багша байһан энэ хүн тэрэ[illegible] сын оньһон түхэрэлгын [illegible] гаад мүүдаһые тайлбарилбэ. Тиин тэрэ часы саг дахи[illegible] зүбөөр харуулжа эхилбэ бшуу.

П. Ермачков 50-яад жэл[illegible] турша соо элдэб түхэлэй [illegible] сынуудые заһабарилдаг [illegible] Тэрэнэй басахан квартира [illegible] сын музей шэнэгэр үзэгдэ[illegible] Элдэб түхэлэй 300 гаран [illegible] сы эндэ бии.

УРАН ЗУРААШЫН ВЕЗДЕХОД

Нютагай уран зураша Н. Федореев өөрынгөө зохёо[illegible] бүтээһэн транспортаар бу[illegible] Сахалинай область соогу[illegible] ябахые наһаашална. Тэрэ[illegible] аян зам агаараар, хуурай [illegible] зараар, далай дээгүүр үнэ[illegible] хэ юм.

Тэрэ зорилгонуудайгаа [illegible] гые шиидхэ. «Сахалинец» [illegible] жэ хажуу таладаа бэшэ[illegible] тэрэнэй бүтээһэн юрэ бусы[illegible] машина областийн түбэй [illegible] зоной анхарал ехээр татаба[illegible] Николай Егорович ямаа[illegible] сагай уларилда һаатангүй [illegible] ха энэ вездеходые өөрөө [illegible] хёожо бүтээгээ.

Агаараа арал дээрэхи [illegible] зар нютагуудые хараха [illegible] гэ гарсадана. Машинынь б[illegible] гижэнк соо дельтоплан [illegible] дэнхэй. П. Федореев тэрэнэ[illegible] бишыхан мотооороор хангаг[illegible] хараала. Тэрэнэй туналал[illegible] жаар дельтопланинь тэ[illegible] газарһаа дээдэн нидэхэ бо[illegible] но бшуу.

Ямар арганаар далай дээ[illegible] аяншалха һанаашалгатай б[illegible] нан тухайнь Николай Егор[illegible] винһоо асуухадамнай, [illegible] ние мастерскойдо үрэ[illegible] «Сахалинец-2» гэһэн амф[illegible] эндэ бүтээгдэжэ байна. Э[illegible] зураша энэндээ нуужа, [illegible] лаан эрье зубшан аяншал[illegible] түсэбтэй.

УЯНГАТА ҺАИХАН АЯЛГАНЬ ЗЭДЭЛБЭ

150 жэлэй турша соо д[illegible] гай байһанай һүүлээр бөлөр[illegible] ирадай эртэ үрдын хүхэ[illegible] инструмент — зэрлиг үхэ[illegible] эбэрээр хэгдэһэн сурма г[illegible] инструмент заһабарилгаа[illegible] Уран дархан В. Пузыня т[illegible] нние заһабарилһан байна.

Тэрэ сурмые һэргээн з[illegible] барилха тухай олон жэл [illegible] бодомжолоо. Полесийн [illegible] тосхонуудаар „ябаа, Молд[illegible] да, Узбекистанда, Арме[illegible] хүрөө. Тэндэ түхэл дүрсөөр[illegible] аялга хүгжэмөөрөө эн[illegible] адлируу национальна инст[illegible] ментнүүдые шэнжэлһэн б[illegible] на.

Сурма гоё һайхан аялга [illegible] жэмтэй. Түрүүшээр энэ [illegible] струмент Полесидэ амидар[illegible] зэрлиг биханууудай эбэ[illegible] хэгдэдэг һэн. Тэрэнэй [illegible] метр хахад шахуу боло[illegible] байгаа. Хойшодоо тэрэнние [illegible] доор хэдэг болоо. Тарлаашо[illegible] ехэ ехэ һаймдэрнүүдэй [illegible] сурмын хонгёо һайхан [illegible] холо саагуур эзэдэлдэг б[illegible] гэхэ.

Белоруссийн композитор[illegible] дай VIII съездэй хабаадаа[illegible] Минскын уран дарханай [illegible] барилһан өөрсэ шухаг инст[illegible] ментын уянгата һайхан [illegible] сые сонсон шагнаха эр[illegible] хүртэбэ.

ЮРЭ БУСЫН ХҮҮРГЭ

Лондоной бүлэг архитект[illegible] нууд Темзэ мүрэн дээгүү[illegible] ридаха шэнэ хүүргэн [illegible] ект зохёогоо. Тэдэнэй [illegible] жэн ёһоор, 1666 ондо [illegible] һон туймэрэй үедэ үгы х[illegible] шэнэн Лондоной суута х[illegible] тэрэнэй үндэнэ һуурида [illegible] биздаха байна. 1825 ондо [illegible] дэ баригдаһан ондоо хүүр[illegible] Калифорнийн нефтийн к[illegible] рациинуудай нэгэн худал[illegible] ябаад, тэрэнние задалжа, [illegible] боотэ Штадуудта абаашаа [illegible]

Түрүүшынхидэл адли, Л[illegible] доной шэнэ хүүргэ юрэ б[illegible] бэлхаар бассламжалаг[illegible] тэрээн соо худалдаа н[illegible] най эмхи зургаануудай [illegible] нууд баригдаха байна. Э[illegible] ёһ, мянгүүдэй конторонууд, [illegible] ралтын газарнууд энэ б[illegible] гаадаха. Амаралтын [illegible] дотор елүүршье тогтоо[illegible] юм.

(